

Tematske mreže-branitelji

2020

2023

Analiza društvenih faktora koji utječu na kvalitetu života braniteljske populacije-smjernice za budućnost

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda

Brošura je nastala u okviru projekta "Analiza društvenih faktora koji utječu na kvalitetu života braniteljske populacije-smjernice za budućnost" kojeg je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

O projektu

Svrha projekta Analiza društvenih faktora koji utječu na kvalitetu života braniteljske populacije - smjernice za budućnost jest doprinos kvaliteti življenja hrvatskih branitelja i stradalnika Domovinskog rata. Aktivnosti obuhvaćaju osnivanje tematske mreže, ispitivanje javnog mnijenja, šest znanstvenih istraživanja te izradu više znanstvenih i stručnih članaka.

Rezultati projekta su smjernice za razvoj javnih politika koje se predstavljaju donositeljima odluka tijekom šest strukturiranih dijaloga, a svaki se organizira u drugom gradu kako bi se postigla regionalna ravnopravnost involviranosti u proces kreiranja javnih politika. Temeljem rada s braniteljskom populacijom te postojećih studija određene su teme koje su obrađene u sklopu projekta, a zbog velikog pobola i smrtnosti hrvatskih branitelja jedna od ključnih jest zdravstvena skrb za branitelje u Republici Hrvatskoj. Relevantni znanstvenici sagledali su problematiku koja se odnosi na: radnu (ne)aktivnost branitelja- psihosocijalni aspekti, koheziju među braniteljima, obitelji branitelja- analiza nekih aspekta psihosocijalnih statusa, dok su se relevantni stručnjaci bavili tematikom preventivnih mjera, liječenja, palijativne medicine i rehabilitacije.

Razvoj modernih zajednica i društava temelji se na međusektorskoj suradnji odnosno zajedničkom djelovanju javnog, profitnog i neprofitnog sektora sa svrhom doprinosa društveno-ekonomskom razvoju, stoga uključivanjem Quadruple Helix dionika odgovornih za upravljanje razvojem u Republici Hrvatskoj jasno smo se podijelili u segmentima te tako osigurali kvalitetnu i sveobuhvatnu provedbu projekta. Putem suradnje organiziranoga civilnoga društva s akademskom zajednicom i znanstveno-istraživačkim institucijama došlo je do izgradnje novih, odnosno produblivanja postojećih, kompetencija, znanja i vještina u organizacijama civilnoga društva koje su tako postale kompetentne za kvalitetan prijenos društvenih potrebe u stručne analize utemeljene na argumentima i dokazima kojima se može zagovarati unapređenje javnih politika u raznim područjima društvenog i ekonomskog razvoja.

Ukupna vrijednost projekta je 476.609,46 EUR, bespovratna sredstva osigurana iz Europskog socijalnog fonda iznose 405.091,16 EUR (85%), iz Državnog proračuna RH iznose 71.486,68 EUR (15%), (službeni tečaj konverzije 1 EUR = 7,53450 HRK).

0 nositelju projekta

Zbor udruga veterana hrvatskih gardijskih postrojbi (ZUV HGP) je samostalna, slobodna i dragovoljna udruga osnovana 2011. godine radi zaštite i promicanja zajedničkih braniteljskih interesa i ciljeva. Zbor djeluje na području Grada Zagreba, kao i na području Republike Hrvatske, a organiziran je kao nevladina, nestranačka i neprofitna organizacija. Služi kao krovna organizacija 9 članica gardijskih postrojbi u svrhu ostvarenja četiri cilja:

1. Oživotvorenje deklaracije o Domovinskom ratu, zaštita digniteta i vrijednosti Domovinskog rata kao temelja moderne hrvatske države;
2. Zajedno s nadležnim državnim institucijama inzistirati na dostojnom provođenju svih odredbi Zakona o pravima hrvatskih branitelja te drugih zakonskih i podzakonskih akata kojima se reguliraju prava hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata;
3. Kao moralna snaga društva voditi računa o zaštiti vitalnih nacionalnih interesa Republike Hrvatske u smislu zaštite neovisnosti, suvereniteta i teritorijalnog integriteta te izgradnje pravednog društva;
4. Puna društvena reintegracija članova Zbora kroz uključivanje u tijela državne vlasti i uprave te druge društvene institucije (Sabor, ministarstva, županije, gradove, općine, upravne i nadzorne odbore te kulturne i sportske institucije).

U svrhu ostvarenja ciljeva Zbor u skladu sa Zakonom i Statutom Zbora obavlja djelatnosti kao što su zauzimanje za socijalnu i pravnu zaštitu hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji, organiziranje športskih i rekreacijskih aktivnosti branitelja, promicanje nacionalnih, povijesnih, kulturnih i gospodarskih vrijednosti, obilježavanje značajnih datuma za članice Zbora, izdavačka djelatnost i produkcija vezana uz Domovinski rat, suradnja sa sličnim udrugama i ostalim civilnim udrugama unutar i izvan Hrvatske.

ZUH HGP je dokazao kvalitetu svog djelovanja kroz institucionalni, organizacijski i programski razvoj, visoku razinu umreženosti u svom području djelovanja, kvalitetne modele prijenosa znanja te kroz međunarodnu suradnju. Dio je Centra znanja za društveni razvoj u području unapređenja kvalitete življenja hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata u okviru Razvojne suradnje s Nacionalnom zakladom za razvoj civilnog društva. ZUV HGP se aktivno javlja na nacionalne, regionalne i lokalne javne pozive za prijavu projekata usmjerenih psihološkom i socijalnom osnaživanju, podizanju kvalitete života hrvatskih branitelja i promicanju vrijednosti Domovinskog rata te uspješno provodi odobrene aktivnosti.

Vizija

Doprinos kvaliteti življenja hrvatskih branitelja i stradalnika Domovinskog rata kroz razvoj javnih politika.

Misija

01

Ispitivanje javnog mnijenja.

02

Provedba šest znanstvenih istraživanja i izrada šest znanstvenih članaka.

03

Provedba dva stručna istraživanja i izrada dva stručna članka.

04

Izrada šest smjernica za razvoj javnih politika koji će biti implementirane u postojeće zakonodavstvo.

Raspored provedbe elemenata projekta

2020

- Jačanje partnerstva OCD-a i uključivanje novih članova
- Provedba ispitivanja javnog mnijenja

2021

- Jačanje partnerstva OCD-a i uključivanje novih članova
- Provedba ispitivanja javnog mnijenja
- Provedba znanstvenih istraživanja
- Izrada smjernica za razvoj javnih politika
- Provođenje analiza društvenog utjecaja predloženih intervencija
- Provedba strukturiranog dijaloga

2022

- Jačanje partnerstva OCD-a i uključivanje novih članova
- Provedba znanstvenih istraživanja
- Izrada smjernica za razvoj javnih politika
- Provođenje analiza društvenog utjecaja predloženih intervencija
- Provedba strukturiranog dijaloga

2023

- Jačanje partnerstva OCD-a i uključivanje novih članova
- Izrada smjernica za razvoj javnih politika
- Provođenje analiza društvenog utjecaja predloženih intervencija
- Provedba strukturiranog dijaloga

Naš znanstveni tim

Istraživanje 1. "Istraživanje javnog mnijenja o braniteljskoj populaciji na prigodnom uzorku", znanstveni članak "Imidž u javnosti i subjektivna dobrobit hrvatskih branitelja", autori: Stanko Rihtar dipl. psych., dr. sc. Vlado Šakić, Antun Plenković mag. soc.

Istraživanje 2. Aspekti radne (ne)aktivnosti branitelja", znanstveni članak "Radna aktivnost branitelja: iskustva i stavovi o mjerama na tržištu rada", autori: dr. sc. Geran-Marko Miletić, prof. dr. sc. Nenad Pokos.

Istraživanje 3. "Kohezija među braniteljima i učinkovitost komunikacije s donositeljima odluka", znanstveni članak "Brothers in arms 30 years later – Exploring the sentiments of Croatian Homeland War veterans towards wartime comrades, families, and the rest of the society they helped create", autori: dr. sc. Igor Mikloušić i Sandra Šučurović, mag. psych.

Istraživanje 4. "Obitelj branitelja–analiza demografskih i psihosocijalnih aspekata", znanstveni članak "Iskustva odrastanja djece hrvatskih branitelja u ratnom i poratnom razdoblju–primjeri Vukovarsko–srijemske županije", autori: dr. sc. Dražen Živić, Katarina Perić mag. psych., dr. sc. Ivana Bendra.

Istraživanje 5. "Usporedna analiza položaja hrvatskih branitelja u društvu i sustavne skrbi o njima u odnosu na veterane u SAD-u", znanstveni članak "Društveni položaj hrvatskih branitelja u poredbi s veteranima u SAD-u " autor: izv. prof. dr. sc. Zlatko Begonja.

Istraživanje 6. "Analiza medija o hrvatskim braniteljima u razdoblju od 2010.-2020. godine", znanstveni članak "Analiza medijskih sadržaja o hrvatskim braniteljima na internetskim portalima", autori: doc. dr. sc. Miriam Mary Brgles, doc. dr. sc. Josip Ježovita (Hrvatsko katoličko sveučilište), izv. prof. dr. sc. Ivan Balabanić (Fakultet hrvatskih studija).

Naš projektni tim

1. Voditeljica projekta Ida Maček, iz Zbora udruga veterana hrvatskih gardijskih postrojbi, obavljala je poslove financijskog aspekta, nadzirala provedbu svih planiranih aktivnosti te posredno i neposredno komunicirala sa svim partnerima i posredničkim tijelima. Inicirala je osnivanje tematske mreže i njezino širenje, kontrolirala distribuciju bespovratnih sredstava, sastavljala potreba izvješća te radila na analizi postojećeg stanja vezano uz ratni turizam u RH.

2. Asistent za područje društvenog poduzetništva, Alen Halilović, izrađivao je i pripremao prijedloge smjernica na temu "Radna aktivnost branitelja i uključenost u društveno poduzetništvo" temeljene na rezultatima istraživanja i iskustvima s terena. Također, izradio je i stručni članak pod nazivom "Značaj društvenoga poduzetništva u lakšem pristupu zapošljavanja i većoj socijalnoj uključenosti hrvatskih branitelja", nastalog na temelju navedenog istraživanja.

3. Koordinatorica izrade smjernica Ivana Maslov, sudjelovala je na svim strukturiranim dijalozima, provedenim u 6 gradova (Vinkovcima, Zadru, Gospiću, Varaždinu, Zagrebu i Splitu) te na temelju istih izradila smjernice. Koordinirala je i surađivala na svim provedenim istraživanjima, mentorirala je organizacije civilnog društva na projektu, pripremala materijale te izradila 6 strateških planova koji će utjecati na javne politike i kvalitetu života braniteljske populacije.

4. Dugotrajni volonter, Sandra Šučurović volontirala je od samih začetaka projekta, jedna od inicijatora Tematske mreže-branitelji, sudjelovala je u istraživanju "Kohezija među braniteljima i učinkovitost komunikacije s donositeljima odluka" gdje je asistirala voditelju istraživanja Igoru Mikloušiću s Instituta društvenih znanosti Ivo Pilar, pomagala je u interpretaciji rezultata i pronalasku ispitanika tj. pripadnika ciljane skupine.

5. Savjetnik tematske mreže za zdravstvo Stanko Šincek, iz Udruge veterana 7. gardijske brigade "Puma" pripremao je i provodio psihosocijalne radionice koje su se bavile zdravstvenim pitanjima, izradio je i predstavio prijedloge smjernica za razvoj javnih politika u 6 gradova na temu "Zdravstvena skrb hrvatskih branitelja", na temelju stručnog istraživanja napisao je članak pod nazivom "Značaj društvenog sudjelovanja hrvatskih branitelja u razini kvalitete njihova života".

6. Savjetnica tematske mreže za pravna pitanja Irena Lozo, iz partnerske organizacije Udruge veterana 4. gardijske brigade "Pauci", pravno je savjetovala udruge članica tematske mreže za potrebe ostvarenja aktivnosti jačanja kapaciteta organizacija civilnog društva. Kreirala je sporazume o pristupanju tematskoj mreži i nadzirala potpisivanje istih. Također je bila odgovorna za pitanja zaštite podataka (GDPR) članova tematske mreže zbog posebne osjetljivosti podataka.

7. Stručnjakinja za odnose s javnošću Emilija Hlišć, iz Zbora udruga veterana hrvatskih gardijskih postrojbi, kreirala je sadržaje, članke i obavijesti objavljujane na zajedničkom portalu tematske mreže. Sastavljala je tekstove za javno priopćavanje i predstavljanje mreže. Obavljala je lekturu i slala pozive medijima. U suradnji sa savjetnikom tematske mreže za zdravstvo, izradila je stručni članak "Značaj društvenog sudjelovanja hrvatskih branitelja u razini kvalitete njihova života".

8. Koordinator analize utjecaja intervencija Luka Cetina, izrađivao je metodologije analize društvenog utjecaja predloženih intervencija, izradio teorijsku analizu i pripremio optimalne konceptualne modele. Pripremio je i proveo fokus grupe nad pripadnicima ciljane populacije na 6 tema. Analizirao je dobivene rezultate te izradio 6 evaluacijskih izvješća. Također je sudjelovao na svim koordinacijskim sastancima i strukturiranim dijalozima.

Naš projektni tim

9. Projektni administrator Dominik Đuretec, iz Zajednice županjskih zajednica, udruga i članova hrvatskih vojnih invalida Domovinskog rata Republike Hrvatske, bio je zadužen za pitanja promidžbe i vidljivosti projekta što je uključivalo kreiranje i naručivanje promotivnih materijala, izradu komunikacijskog plana, pripremu i objave informacija na web stranicama projekta i projektnih partnera. Pripremao je i objavljivao priopćenja za medije i projektnu administraciju i arhiviranje dokumenata.

10. Koordinatorica aktivnosti udruga Marija Bevanda, iz Udruge specijalne policije iz Domovinskog rata Republike Hrvatske, informirala je partnerske organizacije na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini oko svih aktivnosti i faza tijekom provedbe projekta što uključuje raspored, zadatke i logistiku. Organizirala je koordinacijske sastanke, provodila aktivnosti za uspostavu modela za efikasnije umrežavanje, sudjelovanje u jačanju kapaciteta te bila odgovorna za koordinaciju volontera.

11. Organizatorica anketnih istraživanja Ivona Maras, iz Udruge veterana hrvatskih gardijskih postrojbi, oblikovala je sadržaje anketa za ispitivanje javnog mnijenja koji su organizirani kao terenska istraživanja. Ispitivanje je provedeno u gradovima (Vinkovci, Zadar, Gospić, Varaždin, Zagreb i Split) na uzorku od 1 400 ispitanika. U aktivnostima anketiranja bilo je uključeno dvadeset studenata poradi jačanja međugeneracijske solidarnosti.

12. Organizator strukturiranih dijaloga u Zagrebu i Varaždinu Antun Berjak, iz partnerske organizacije Udruge specijalne jedinice policije "RODA" Varaždin, bio je odgovoran za organizaciju strukturiranih dijaloga u spomenutim gradovima na teme „Javno mnijenje Hrvatske o braniteljima – slike kreirane kroz medije“ i „Radna (ne)aktivnost hrvatskih branitelja i uključenost u društveno poduzetništvo“. Pripremao je sadržaje, komunicirao s istraživačima s Instituta Ivo Pilar i Hrvatskog katoličkog sveučilišta.

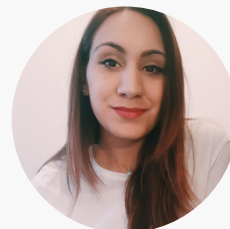
13. Organizatorica strukturiranog dijaloga u Splitu Ana Mušterić, iz Zajednice udruga hrvatskih branitelja liječenih od posttraumatskog stresnog poremećaja Republike Hrvatske, organizirala je dijalog na temu "Zdravstvena skrb za branitelje u RH". Izradila je elaborat o učinkovitosti liječenja branitelja s PTSP-om, bila odgovorna za cjelokupnu tehničku organizaciju, pripremala sadržaje i povezivala zainteresirane pripadnike ciljane populacije i sudionika relevantnih za ovo područje.

14. Organizatorica strukturiranog dijaloga u Zadru Saša Gašljević, iz Zbora udruga veterana hrvatskih gardijskih postrojbi, organizirala je dijalog "Ratni turizam u RH – potencijal za poboljšanje ponude i mogućnosti zapošljavanja branitelja". Bila je zadužena za tehničku organizaciju, komunicirala je sa Zajednicom turističkih vodiča Hrvatske i Sveučilištem u Zadru, pripremala sadržaje i povezivala zainteresirane pripadnike ciljane populacije i relevantne sudionike.

15. Organizatorica strukturiranog dijaloga u Vinkovcima Ana Žanić, iz partnerske organizacije Udruge veterana 5. gardijske brigade "Sokolovi", organizirala je dijalog na temu "Psihosocijalni status branitelja i njihovih obitelji – mogućnosti za uspješniju inkluziju". Povezivala je zainteresirane pripadnike ciljane populacije i sudionike relevantne za ovo područje te pripremala sadržaje, bila je zadužena za cjelokupnu tehničku organizaciju događaja i koordinaciju volonterima.

16. Organizatorica strukturiranog dijaloga u Gospiću Kristina Vinceković, iz Zbora udruga veterana hrvatskih gardijskih postrojbi, bila je odgovorna za organizaciju strukturiranog dijaloga "Komunikacija branitelja s donositeljima odluka u RH – primjeri dobre prakse iz SAD-a". Pripremala je sadržaje, komunicirala s istraživačima s Instituta Ivo Pilar i Sveučilišta u Zadru te pozivala zainteresirane pripadnike ciljane skupine.

Širenje i jačanje tematske mreže-branitelji

PROJEKTI PARTNERI

- 25 projektnih partnera
- 25 potpisanih sporazuma o suradnji
- suorganizacija strukturiranih dijaloga
- asistencija u provođenju anketnih istraživanja
- asistencija pri organiziranju fokus grupa

KOORDINACIJSKI SASTANCI

- 9 online sastanaka s partnerima
- informiranje partnera o svim aktivnostima
- efikasno umrežavanje
- jačanje kapaciteta organizacija civilnog društva

VOLONTERI

- 32 volontera
- intelektualne usluge
- administrativni poslovi
- tehnička pomoć
- izdane potvrde o volontiranju

SAVJETNIK TEMATSKE MREŽE ZA PRAVNA PITANJA

- pravno savjetovanje projektnih partnera
- jačanje kapaciteta partnerskih organizacija
- savjetovanje o EU projektima

Popis udruga partnerskih organizacija

1. Udruga ratnih veterana 84. gardijske bojne "Termiti" Zadar
2. Udruga specijalne jedinice policije "Roda"
3. Udruga veterana 7. gardijske brigade "PUMA"
4. Udruga veterana 5. gardijske brigade "Sokolovi"
5. Udruga veterana 4. gardijske brigade
6. Udruga specijalne policije iz Domovinskog rata RH
7. Zajednica udruga hrvatskih branitelja liječenih od posttraumatskog stresnog poremećaja RH
8. Zajednica društava turističkih vodiča Hrvatske
9. Udruga 108. brigade ZNG RH
10. Zajednica udruga postrojbi ZNG RH i HV
11. Udruga veterana zagrebačkih branitelja Vukovara
12. Udruga branitelja Domovinskog rata Ina-Naftaplin "Kvin"
13. Zajednica županijskih zajednica, udruga i članova hrvatskih vojnih invalida Domovinskog rata RH
14. Udruga Rast
15. Udruga specijalne policije iz Domovinskog rata "Krpelji"
16. Planinarsko društvo "Grebengrad" Novi Marof
17. Udruga Kapela Paulina Warasdin
18. Udruga ratnih veterana 1. gardijske brigade "Tigrovi"
19. Udruga IMPRESS
20. Udruga CVRKUT
21. Društvo psihologa u Splitu
22. Udruga hrvatskih vojnih invalida Domovinskog rata Maksimir
23. Udruga ratnih veterana 9. gardijske brigade "Vukovi"
24. Udruga veterana specijalne policije "BATT" Split
25. USJPDR "RIS" KUTINA- Podružnica KUTINA

Strukturirani dijalog

Što je strukturirani dijalog i zašto se uključiti?

Strukturirani dijalog je proces konzultacija između građana i donositelja odluka, koji osigurava da mišljenja i preporuke građana budu jedan od ključnih impulsa prilikom donošenja odluka i oblikovanja politika.

Utjecaj

Lokalni glasovi čuju se na europskoj razini – utjecaj na kreiranje politika.

Potrebe građana

Bolje razumijevanje potreba građana i rješavanje konkretnih problema.

Sudjelovanje i suradnja

Oснаživanje građana i donositelja odluka za sudjelovanje i suradnju te prepoznatljivost uloge organizacija civilnog društva.

Strukturirani dijalog u projektu "Analiza društvenih faktora koji utječu na kvalitetu života braniteljske populacije–smjernice za budućnost"

Izrađene smjernice bit će predstavljene donositeljima odluka tijekom 6 strukturiranih dijaloga (SD) na kojima će sudjelovati voditelj projekta, članovi ciljane skupine iz tematske mreže, predstavnici neprofitnog i profitnog sektora, socijalni partneri, jedinice lokalne/regionalne samouprave, članovi znanstvene zajednice, predstavnici resornih ministarstava, agencija i ustanova.

Održavanjem strukturiranih dijaloga diljem Republike Hrvatske postići će se regionalno ujednačena kvalitetna suradnja između braniteljskih udruga, ostalih organizacija civilnog društva, jedinica lokalne i regionalne samouprave i visokoobrazovnih i znanstvenih institucija.

Strukturirani dijalozi u projektu

01 SD u Vinkovcima

Na temu "Psihosocijalni status branitelja i njihovih obitelji-mogućnost za uspješnu inkluziju", suorganizator projektni partner Udruga veterana 5. gardijske brigade "Sokolovi".

02 SD u Zadru

Na temu "Ratni turizam u RH-potencijal za poboljšanje ponude i mogućnost zapošljavanja branitelja", suorganizator projektni partner Udruga ratnih veterana 84 gardijske bojne Termiti.

03 SD u Gospiću

Na temu "Komunikacija branitelja s donositeljima odluka u RH-primjeri dobre prakse iz SAD-a", organizator Udruga veterana hrvatskih gardijskih postrojbi.

04 SD u Varaždinu

Na temu "Radna (ne)aktivnost hrvatskih branitelja i uključenost u društveno poduzetništvo", suorganizator projektni partner Udruga specijalne jedinice policije "Roda" Varaždin.

05 SD u Zagrebu

Na temu "Javno mnijenje Hrvatske o braniteljima-slike kreirane kroz medije" suorganizator projektni partner Udruga branitelja Domovinskog rata INA-Naftaplina KVIN.

06 SD u Splitu

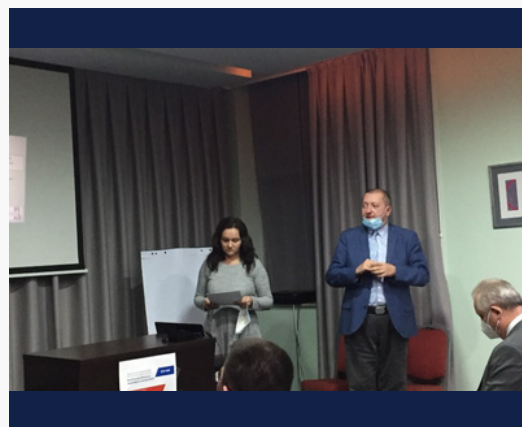
Na temu "Zdravstvena skrb za branitelje u RH", suorganizator projektni partner Zajednica udruga branitelja liječenih od posttraumatskog stresnog poremećaja Republike Hrvatske.

SD Vinkovci

Psihosocijalni status branitelja i njihovih obitelji-mogućnost za uspješnu inkluziju

Shodno propisanim epidemiološkim mjerama, broj sudionika na dijalogu nije prelazio 50, a među njima su se, uz pripadnike ciljane skupine, nalazili predstavnici profitnog i neprofitnog sektora, resornih ministarstava i institucija među kojima su bili i dr. sc. Špiro Janović iz ministarstva branitelja i zamjenik gradonačelnika grada Vinkovaca gosp. Josip Romić. Prisutnima su predstavljene rezultati ispitivanja javnog mnijenja na temu SD-a u sklopu kojeg je ispitano 1500 ispitanika iz 6 županija. Kao zaključak provedenog istraživanja predlažu se sljedeće mogućnosti za uspješnu inkluziju:

Dr.sc. Dražen Živić i dr.sc. Ivana Bendra s Instituta društvenih znanosti Ivo Pilar-Područni centar Vukovar

Stanko Šincek mag. med. techn. Savjetnik tematske mreže za zdravstvo

Smanjiti stigmatizaciju u populaciji vezanu uz oboljenje od PTSP-a

Smanjivanjem predrasuda o hrvatskim braniteljima kroz edukaciju javnost o stavovima, predrasudama i stereotipima te o načinima smanjivanja predrasuda.

Razvoj centara za pružanje psihosocijalne pomoći

Naglasak staviti ne samo na hrvatske branitelje, već i na članove njihovih obitelji koji nemaju podršku, a pate od posljedica sekundarnog PTSP-a (osobito djeca hrvatskih branitelja) kroz organiziranje grupnih, individualnih i obiteljskih terapija.

Poticati resocijalizaciju hrvatskih branitelja

Uključivati hrvatske branitelje u različite društvene aktivnosti uže i šire zajednice kako bi se osjećali korisnima u društvu – poticati ih na druženja, volontiranja.

Znanstveni članak

Voditelj istraživanja dr. sc. Dražen Živić i suradnice dr. sc. Ivana Bendra i Katarina Perić mag. psych. s Instituta društvenih znanosti Ivo Pilar-Područni centar Vukovar provodili su znanstveno istraživanje "Obitelji branitelja - analiza demografskih i psihosocijalnih aspekata". Temeljni cilj istraživanja je istražiti pojavu sekundarne traumatizacije djece hrvatskih branitelja - na primjeru braniteljske populacije u Vukovarsko-srijemskoj županiji te istražiti demografska obilježja stradanja djece u Domovinskom ratu na primjeru Vukovarsko-srijemske županije. Na temelju provedenog istraživanja napisan je znanstveni članak "Iskustva odrastanja djece hrvatskih branitelja u ratnom i poratnom razdoblju - primjer Vukovarsko-srijemske županije".

Razdoblje Domovinskog rata ostavilo je mnogobrojne kratkoročne i dugoročne posljedice na hrvatsko društvo i pojedinca, a osobito na djecu kao najranjiviju skupinu. Uvidom u dosadašnja istraživanja uočen je nedostatak onih koji pružaju dublji uvid u odrastanje djece hrvatskih branitelja kroz njihova osobna iskustva odrastanja u progonstvu, odnose unutar obitelji, ali i s vršnjacima. Stoga je cilj ovog kvalitativnog istraživanja bio ispitati različita iskustva odrastanja djece hrvatskih branitelja s područja Vukovarsko-srijemske županije s obzirom na odnose unutar obitelji i odnose s okolinom u ratnom i poratnom razdoblju. Podaci su prikupljeni provedbom 30 polustrukturiranih intervjua te analizirani postupkom tematske analize. Rezultati analize i interpretacije podataka iznjedrili su ukupno 4 tematske cjeline s 12 pripadajućih kategorija. Uz pružanje sveobuhvatnijeg uvida u njihova iskustva odrastanja, ovo istraživanje može pomoći u stvaranju mogućih intervencija za rad s djecom hrvatskih branitelja i njihovim obiteljima.

Razdoblje Domovinskog rata (DR) za veliki broj djece u Hrvatskoj bilo je obilježeno izloženosti izravnim ratnim djelovanjima, ugroženosti života i zdravlja, brojnim traumatskim iskustvima te posljedično statusu prognanika ili izbjeglice, kao i promjenama u strukturi i odnosima u obitelji (Lugomer-Armano, 1992.; Ajduković, 1995.). Jedan od posrednih učinaka je i odrastanje u obitelji s ocem hrvatskim braniteljem te mogućnost doživljavanja teških iskustava odrastanja u obitelji i ostalim područjima vezanih uz očevo ratno iskustvo. No, djeca s područja Vukovarsko-srijemske županije (VSŽ), uz očevo ratno iskustvo i sudjelovanje u ratu, i sama su bila izložena iskustvima ratnog djelovanja što također može pridonijeti nekim traumatskim iskustvima i teškoćama koje utječu na njihov razvoj. Ratno je razdoblje u VSŽ bilo obilježeno velikim materijalnim razaranja i posvemašnjom destrukcijom materijalne i nematerijalne baštine, brojnim ljudskim stradanjima i visokim demografskim i migracijskim ratnim gubitcima i posljedicama (Živić i Turk, 2011.). Poznato je, naime, da »rat sa sobom donosi prisilno iseljavanje iz vlastitog doma ili njegovo razaranja gubitak voljenih osoba, bolesti, ranjavanja i mnoge druge strahote što neizbježno dovodi do raznih socijalnih i zdravstvenih posljedica. Utjecaj ratnih događaja na psihosomatski status pojedinca ne smije se podcjenjivati zbog mogućih kasnih posljedica, premda samo jedno za život opasno iskustvo može dovesti do posljedica«. Ujedno, »nije upitno da su ratni stresori utjecali na cijelo hrvatsko društvo, međutim nikako se ne može govoriti o ravnomjernoj ekspaniranosti svih građana Republike Hrvatske. Osobama na prvoj crti bojišnice bili su ugroženi temelji socijalne i fizičke egzistencije, što može dovesti do ozbiljnih posljedica. Dodatni stresor je činjenica da se često ne radi samo o pojedincu, već je nekoliko članova ili su čak svi članovi izloženi višestrukim prolongiranim stresnim utjecajima (smrt, ranjavanje, zatočeništvo, progonstvo)« (Ropac i sur., 2021: 29). Imajući potonje u vidu, za VSŽ možemo naglasiti da je istraživački reprezentativna i relevantna s obzirom na težinu, obuhvatnost i trajnost negativnih posljedica rata.

Psihosocijalni status branitelja i njihovih obitelji-mogućnost za uspješnu inkluziju-smjernice za budućnost

Upravo se psihosocijalni status pokazao ključnim faktorom za postizanje visoke razine, kako kvalitete, tako i zadovoljstva životom, a pojednostavljeno obuhvaća čimbenike koji djeluju na pojedinca "iznutra" (psihološki faktori: emocije, misli, stres, pamćenje, samokontrola...) i "izvana" (socijalni faktori: bračni status, status zaposlenja, obrazovanje, sustav socijalne i zdravstvene skrbi...). Psihosocijalni status ključan je konstrukt jer opisuje kako pojedinac reagira na svoju društvenu okolinu i objašnjava kako to utječe na fizičko i mentalno zdravlje. Ključni psihosocijalni faktori koji štite naše zdravlje su samopoštovanje i vještine suočavanja sa stresom (psihološki) te društvena podrška i povezanost s drugima (social network) (sociološki). Pojedinci koji imaju visoku kvalitetu življenja i zadovoljstvo životom češće doživljavaju ugodne emocije (sreća, uzbuđenje) nasuprot neugodnih (tuga, ljutnja, strah), uspostavljaju bolje socijalne odnose, imaju kvalitetnije brakove, postižu bolji učinak na poslu te su otporniji na stres, što u konačnici vodi do dugovječnosti. Stoga je važno planiranje aktivnosti koje potiču poboljšanje kvalitete života i povezivanje branitelja sa širom društvenom zajednicom, međusobno pomaganje te širenje pozitivne slike o Domovinskom ratu, hrvatskim braniteljima, stradalnicima i članovima njihovih obitelji.

S obzirom na sve stresne događaje koje su branitelji proživjeli tijekom rata, ali i nakon rata kroz sekundarnu traumatizaciju zbog neadekvatne pripremljenosti društvenih faktora na braniteljske probleme, te kontinuiranu medijsku stigmatizaciju izuzetno je važno pokrenuti programe koji direktno i indirektno utječu na smanjivanje predrasuda o hrvatskim braniteljima. Programi trebaju uključivati načine smanjivanja predrasuda i stigmatizaciju vezanu uz oboljele od PTSP-a i hrvatske branitelje, a to se može tako da se šira društvena zajednica educira po sljedećem principu:

Preuzimanje perspektive druge osobe – potiče nas da doživimo i zamislimo emocije koje doživljavaju mete predrasuda (u ovom slučaju hrvatski branitelji)

Proces rekategorizacije – razmišljanje o osobnim karakteristikama koje su nam zajedničke s osobom o kojoj potencijalno imamo određene predrasude ili stereotipe.

Proces dekategoriacije – naglašavanje individualnosti pojedinca nad njegovom pripadnošću određenoj grupi (upoznavanje pojedinca kao osobe, a ne kao pripadnika određenoj grupi – grupi hrvatskih branitelja)

Stjecanje informacija, tj. učenje i upoznavanje s objektom predrasuda – zbog nedostatka znanja ljudi donose pogrešne zaključke i popunjavaju određene rupe u svom znanju informacijama koje nisu provjerene što doprinosu razvoju predrasuda

Smanjivanjem predrasuda doći će i do veće socijalne podrške hrvatskim braniteljima koja se smatra osobito važnom u psihosocijalnom osnaživanju branitelja. Smanjenju društvene stigme mogu pomoći i mediji prikazivanjem hrvatskih branitelja realnim, objektivnim informacijama, a ne šireći dezinformacije (kako smatra većina sudionika u istraživanju) koje pridonose razvoju stereotipa.

Posebnu pažnju potrebno je posvetiti obiteljima branitelja, s naglaskom na sekundarnoj traumatizaciji koja se događa osobama koje žive uz pojedinca koji je doživio traumu i boluje od PTSP-a. U sve naveden aktivnosti poželjno bi bilo uključivati članove obitelji, a po potrebi za njih organizirati posebne programe koji bi obuhvaćali specifične probleme koji opterećuju članove obitelji branitelja.

SD Zadar

Ratni turizam u RH-potencijal za poboljšanje ponude i mogućnost zapošljavanja branitelja

Rektorica Sveučilišta u Zadru, prof. dr. sc. Dijana Vican

Pozdravljajući sudionike rektorica Sveučilišta u Zadru prof. dr. sc. Dijana Vican poručila je kako su se branitelji istaknuli u Domovinskom ratu, a sada je novo vrijeme u kojemu se njihov integritet čuva zapošljavanjem, poduzetništvom i kreativnom doprinosom.

Braniteljska populacija opterećena je brojnim problemima, prvenstveno ideološkim predrasudama o tobože nezaslužnim privilegijama. Ovaj projekt trebao bi dovesti do toga da branitelji budu neupitan dio hrvatskog društva, istaknuo je predstavnik Sveučilišta u Zadru izv. prof. dr. sc. Zlatko Begonja.

Izv. prof. dr. sc. Zlatko Begonja

Predsjednica Zajednice društava turističkih vodiča Hrvatske Kristina Nuić Prka istaknula je kako 100% stranih gostiju pita što se događalo u Domovinskom ratu te je prezentirala uspješnu turističku ponudu vojnog turizma u svijetu kao potvrđeni potencijal razvoja ovog oblika selektivnog turizma.

Počasní predsjednik USPD RH, Zoran Maras

Počasní predsjednik Udruge specijalne policije iz Domovinskog rata RH Zoran Maras analizirao je ratni turizam u RH s posebnim osvrtom na Velebit, te iznio ideju o prenočištima na prvoj liniji nekadašnje bojišnice, koja bi istovremeno mogli biti punktovi za timove HGSS-a u akcijama spašavanja.

Vlasnik turističke agencije "I Travel" i turistički vodič Ivica Škriljevečki predstavio je "Zadar War Tour". Početak rute je u gradu, u kojemu su vidljiva oštećenja iz Domovinskog rata, ali na nekim lokacijama zajedno rimski i mletački bedem, te kasnoantički i srednjovjekovni zid, što govori o tome da se Zadar kroz svoju povijest uvijek morao braniti. Nastavlja se prema bunkeru na Vidikovcu, odakle se pruža pogled na cijeli grad, a zatim prema Zemuniku, brdu Križ s kojega se Zadar granatirao, Dračevcu s tenkom koji je zaustavljen na tom mjestu. Ovisno o interesu, izlet se može proširiti na Škabrnju, Maslenički most, Zrmanju, nekadašnju bazu u Šepurinama, koja je veliki neiskorišteni potencijal.

Ivica Škriljevečki, vlasnik turističke agencije "I Travel"

Razvojem ratnog turizma, istaknula je koordinatorka izrade smjernica Ivana Maslov, jača se turistička ponuda, ostvaruje pozitivan utjecaj na gospodarstvo, psihosocijalnu dobrobit branitelja i članova njihovih obitelji uključivanjem u planiranje i provedbu aktivnosti ratnog turizma. Također, čuva se pozitivan imidž Domovinskog rata, educira javnost o važnim povijesnim događanjima, njihovim uzrocima i posljedicama. Sadržaj treba biti privlačan turistima, s atraktivnim i interaktivnim sadržajima, autentičnim iskustvima sudionika, storytellingom, korištenjem tehnoloških pomagala. Branitelje je potrebno uključiti već u planiranje i kreiranje ponude ratnog turizma kako bi u čitavu priču donijeli autentično iskustvo te znanje o Domovinskom ratu, vojnim operacijama i ključnim ratnim događajima. Ratne priče i svjedočanstva branitelja donose edukativnu i emocionalnu komponentu sadržajima ratnog turizma, a upravo za time traga današnji turistički potrošač, istaknula je Maslov.

Ivana Maslov, mag.psych., Koordinatorica izrade smjernice

Smjernice "Ratni turizam u RH-potencijal za poboljšanje ponude i mogućnost zapošljavanja branitelja"

Hrvatski branitelji pokazali su srčanost, hrabrost, sposobnost i požrtvornost te čine srž Domovinskog rata. Zato ih se nipošto ne smije isključiti iz kreiranja ponude ratnog turizma. Njihova uloga prvenstveno treba biti savjetodavna kako bi osigurali širenje istine o Domovinskom ratu i obogatili sadržaj zanimljivim pričama koje će emocionalno angažirati turiste kako bi uspješnije zapamtili i snažnije doživjeli smisao i značaj Domovinskog rata i hrvatskih branitelja. Iz Zajednice društava turističkih vodiča Hrvatske svjedoče da turiste često zanima kako je došlo do toga da dojučerašnji prijatelj ubije svog susjeda i njegovog sina, a branitelji su ti koji svojim iskustvom mogu dati uvid u ta događanja te približiti kompleksne političke probleme kroz pričanje vlastite priče i unošenje autentičnog iskustva uz povijesne činjenice kako bi se kombinirala edukativna i emocionalna komponenta turističkih sadržaja jer je upravo to ono za čime traga suvremeni turistički potrošač.

Razvoj ratnog turizma također će omogućiti zapošljavanje branitelja i članova njihovih obitelji, prvenstveno djece. Primjerice, branitelji mogu biti zaposleni u edukaciji turističkih vodiča koja je, kako smo prije diskutirali, manjkava po pitanju gradiva o Domovinskom ratu. Vidljiv je i potencijal za braniteljske udruge kroz provođenje projekata pri Ministarstvu hrvatskih branitelja i Europskih strukturalnih fondova uz podršku lokalne i županijske vlasti koji će se usmjeriti na izgradnju potrebne infrastrukture za razvoj pojedinih lokaliteta iz Domovinskog rata kod kojih postoji značajan turistički potencijal utvrđen u prvom koraku analize gdje su braniteljske udruge ključan igrač.

Podrška državne i lokalne uprave potrebna je i kroz poticanje pokretanja novog ili razvoj postojećeg poduzetništva povezanog s ratnim turizmom kao što su obiteljska poljoprivredna gospodarstva (ruralni turizam i agroturizam), obrti (izrada suvenira, uslužne djelatnosti) i turističke agencije. Braniteljske zadruge također mogu profitirati kroz razvoj ratnog turizma, ne samo gospodarski kroz povećanje broja potencijalnih kupaca, već i psihološki jer rad u zadruzi ima učinak radne terapije što povećava mogućnost reintegracije u civilni život i smanjivanje rizika od socijalne isključenosti, a utječe na psihosocijalno osnaživanje i zdravstvenu rehabilitaciju branitelja. Za početak je potrebno napraviti popis ponude braniteljskih zadruga koji će omogućiti uspješnije kreiranje strateških i operativnih ciljeva u razvoju raznog turizma.

Djeca hrvatskih branitelja nezaobilazna su populacija u razvoju ratnog turizma jer "na mladima svijet ostaje", a ključni su svjedoci utjecaja Domovinskog rata na branitelje, stoga predstavljaju odlične kandidate za stjecanje licence turističkih vodiča i širenje istine o Domovinskom ratu, ali i za samo planiranje razvoja ratnog turizma jer posjeduju razna znanja, vještine i iskustva koja se mogu vješto koristiti. I branitelji i njihova djeca mogu biti uključeni u izgradnju infrastrukture ratnih turističkih lokaliteta, kao i u vođenju samih lokaliteta te uslužnim djelatnostima.

SD Gospić

 Komunikacija branitelja s donositeljima odluka u RH-primjeri dobre prakse iz SAD-a

Dr. sc. Igor Mikloušić s Instituta društvenih znanosti Ivo Pilar predstavio je rezultate znanstvenog istraživanja "Kohezija među braniteljima i učinkovitost komunikacije s donositeljima odluka".

Kohezija među braniteljima zna biti tolika da neki od njih osjećaju veću bliskost sa suborcima nego s članovima svojih obitelji. Ratna iskustva i specifičnosti životne povijesti čine ih jedinstvenom grupom u pogledu međusobne povezanosti unutar same populacije, dok se s druge strane primjećuje trend stigmatizacije i marginalizacije od strane dijela populacije koja nema ista ili slična ratna iskustva. Kroz razgovor s braniteljima pokazalo se da postoje problemi s komunikacijom s pojedincima ili pojedinim javnim servisima, a ako se uspostavi povjerenje onda se vidi kako se ni nakon 30 godina nije izgubio osjećaj odgovornosti prema zajednici.

Izv. prof. dr. sc. Zlatko Begonja sa Sveučilišta u Zadru usporedio je američke i hrvatske ratne veterane, među kojima je najveća razlika ta da su hrvatski branitelji mahom sudjelovali u obrambenom oslobodilačkom ratu, dok su američki veterani kao vojnici sudjelovali u "širenju demokracije" po svijetu. Unatoč tome, domoljublje američkih veterana ne dovode u pitanje ni građani niti vlast, bilo da je ona u tom trenutku demokratska ili republikanska. U Hrvatskoj su prijepori najčešće ideološkog karaktera, jer mnoge strukture nisu prežalile Jugoslaviju pa imaju odmak od branitelja koji su najzaslužniji za hrvatsku neovisnost.

Dr.sc. Igor Mikloušić, Institut društvenih znanosti Ivo Pilar

Ličko-senjski župan Ernest Petry

Znanstveni članak

Brothers in arms 30 years later – Exploring the sentiments of Croatian Homeland War veterans towards wartime comrades, families, and the rest of the society they helped create i Šučurović

Socijalna kohezija definira kao razina do koje se članovi tima, grupe ili zajednice osjećaju povezani jedni s drugima i ostvaruju osobnu dobrobit (emocionalnu) iz bivanja jedni uz druge te kao dinamični proces u kojem grupa ima tendenciju ostajanja povezanom i ujedinjenom u ostvarivanju ciljeva koji utječu na zadovoljstvo članova grupe. Osjećaj zajedništva koji vlada u visoko kohezivnim grupama čini ih učinkovitijima u povezivanju radi ostvarivanja zajedničkih ciljeva, ali i povećava kvalitetu života pojedinaca i zajednice.

Ratna iskustva i specifičnosti životne povijesti branitelja čine ih jedinstvenom grupom u pogledu međusobne povezanosti unutar same populacije, dok se s druge strane primjećuje trend stigmatizacije i marginalizacije od strane nekih segmenata generalne populacije koja nema ista ili slična ratna iskustva.

Ono što je za naše istraživanje bilo ključno jest proučiti kako osjećaj kohezije kod branitelja varira od različitih društvenih grupa i kategorija do izučavanja na koji način je kvaliteta komunikacije s različitim segmentima društva povezana upravo s tim osjećajem kohezije i nizom drugih životnih ishoda.

Cilj istraživanja bio je istražiti faktore kohezije u različitim segmentima društva i društvenim grupama za koje su branitelji vezani te istražiti kvalitetu komunikacije s čimbenicima koji donose odluke od važnosti za branitelje i njihove obitelji – javnim ustanovama i servisima, zdravstvenom sustavu, i ostalim relevantnim čimbenicima kako bismo bolje razumjeli poziciju i problematiku braniteljske populacije, identificirali potencijalne probleme u komunikaciji s javnim servisima i oblikovali politike koje će pomoći kod maksimalnog ostvarivanja svih potencijala ove populacije.

Društveni položaj hrvatskih branitelja u poredbi s veteranima u SAD-u

Istraživanje "Usporedna analiza položaja hrvatskih branitelja u društvu i sustavne skrbi o njima u odnosu na veterane u SAD-u" izv. prof. dr. sc. Zlatka Begonje s Odjela za povijest Sveučilišta u Zadru uključuj isticanje određenih zakonskih normi prema kojima bi braniteljska populacija u Republici Hrvatskoj trebala ostvarivati svoja zajamčena prava, te usporedno s time ogledno ukazati na društvene odrednice za američke veterane koje su na snazi u SAD-u.

Prema postojećem Zakonu o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji (od 1. prosinca 2017.), valja prema Osnovnim odredbama, odnosno čl. 1., izdvojiti sljedeće, i to da se: "Zakonom uređuju prava hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i njihovih obitelji, te uvjeti i način ostvarivanja tih prava radi dostojanstvenog vrednovanja njihove uloge u obrani suvereniteta Republike Hrvatske". U nastavku se naglašavaju činjenice o ulozi hrvatskih branitelja i vrijednostima Domovinskoga rata za uspostavu Republike Hrvatske. Nadalje u čl. 18., nabrojana su prava koja hrvatski branitelji i članovi njihovih obitelji mogu pod određenim uvjetima iz navedenoga Zakona ostvariti, a odnosi se na: Obvezno zdravstveno osiguranje; Prava izvan standarda prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja; Prava iz mirovinskog osiguranja; Prava na osnovi oštećenja organizma; Prava na osnovi gubitka ili nestanka člana obitelji; Pravo na stambeno zbrinjavanje; Prava u svezi s radom; Ostala prava (sva razina ovih prava u podtočkama dodatno su pojašnjena). Na temelju iskazanoga proizlazi kako su hrvatski branitelji kroz zakonski okvir dobili sve oblike uvažavanja i široke mogućnosti ostvarenja svojih prava.

Za usporedbu ovdje valja izdvojiti iz U.S. Department of Veterans Affairs (VA), koje to pogodnosti i koja prava imaju američki veterani u svojem društvu. U prvome redu naznačena je ukupna skrb o ostvarenju zdravstvene zaštite, potom problematika invalidnosti, kao i obrazovanje američkih veterana. Slijedom toga šire je razrađena, odnosno ponudene su detaljnije upute za načine ostvarenja navedenih prava i to za: zapošljavanje, životno osiguranje, zdravstvenu zaštitu, pogodnosti za članove obitelji, rješavanje pitanja stanovanja, obrazovanje i osposobljavanje, invalidnost, spomen obilježja, kao i mirovine.

Premda u normativnom smislu postoje u dobroj mjeri veoma slični pristupi rješavanju pitanja skrbi hrvatskih branitelja u Republici Hrvatskoj s onima što ih imaju američki veterani u SAD-a, valja naznačiti kako je konačno ostvarenje zadanih ciljeva ipak drugačije. Više je faktora koji u kompariranim društvima utječu na konačna ostvarenja prava hrvatskih branitelja, kao i s druge strane američkih veterana. Prvenstveno je riječ o nesrazmjeru odnosa društvenoga potencijala i moći SAD-a u odnosu na Republiku Hrvatsku, kao i s druge strane što nije manje važno, nastanak i djelovanje hrvatskih branitelja, odnosno veterana SAD-a. Kod procjene i ocjene ostvarenja prava hrvatskih branitelja u Republici Hrvatskoj, neophodno je imati na umu i vremensku komponentu nastanka događaja Domovinskoga rata, što bitno određuje odnos društva prema tom događaju, a time i prema braniteljskoj populaciji.

S obzirom na takve okolnosti, naredno istraživačko razdoblje zasnivat će se na konkretnim provjerama i analizama kod pojedinih grupacija unutar hrvatskih branitelja, čime će se pokušati u izravnim slučajevima ukazati na dostignutu razinu, odnosno kvalitetu ostvarenja popisanih prava. Ono što će pritom biti od osobitog prioriteta, jesu stvarni pokazatelji koji će ustvrditi razliku između jamstva i zapostavljenosti.

Smjernice “Komunikacija branitelja s donositeljima odluka u RH - primjeri dobre prakse iz SAD-a”

Dobra komunikacija ključ je uspješnog odnosa, ne samo između pojedinaca, već i između institucija i pojedinca. Institucije mogu odgovorno i pravovremeno raditi svoj posao, no ako svoje ciljeve i rezultate ne komuniciraju svojim korisnicima ili to učine na pogrešan način, njihov rad i trud neće biti prepoznat, a odnos s korisnicima bit će narušen. Upravo zato postoje PR službe, odnosno službe za odnose s javnošću jer je transparentnost ključan faktor koji utječe na zadovoljstvo korisnika. Dodatno, u slučaju hrvatskih branitelja institucije imaju dužnost pomoći u podizanju pozitivne percepcije hrvatskih branitelja jer su oni bili ključni u nastanku neovisne Republike Hrvatske.

Komunikacija branitelja s donositeljima odluka ključna je, ne samo kako bi povećali zadovoljstvo kvalitetom življenja branitelja i omogućili im da ostvare zaslužena prava i povlastice, već i kako bi donositelji odluka iskoristili potencijal braniteljske populacije u širenju vrijednosti zajedništva, kohezije i altruizma.

Iako postoje politike, programi i projekti u stranim državama koji mogu poslužiti kao izvor inspiracija za unapređenje komunikacije i uključenosti branitelja u donošenje političkih odluka, razlika između hrvatskih branitelja i veterana iz drugih država, gotovo je nepremostiva. Stoga primjeri iz stranih zemalja mogu poslužiti kao izvor inspiracije, ali prvo je nužno razmotriti trenutno stanje i zadovoljstvo branitelja komunikacijom s donositeljima odluka te identificirati snage braniteljske populacije koje treba komunicirati prema široj javnosti i tako realizirati potencijal koji branitelji imaju i žele iskoristiti za unapređenje hrvatskog društva. Jedna od takvih snaga je kohezija prisutna među braniteljima i 30 godina nakon rata upravo zato što traumatska iskustva stvaraju veze za čitavi život.

Ključni korak u unapređenju komunikacije s braniteljima je povećanje svjesnosti zaposlenika javnih institucija o snagama i vrijednostima braniteljske populacije jer utjecanjem na percepciju sugovornika automatski utječemo na poboljšanje kvalitete i učinkovitosti komunikacije. Istu je stvar potrebno provesti i među širom javnosti jer branitelji zaslužuju i trebaju osjećaj prihvaćenosti i vrednovanja žrtve koju su podnijeli za sve nas.

SD Varaždin

Radna (ne)aktivnost hrvatskih branitelja i uključenost u društveno poduzetništvo

Znanstveni i stručni suradnici na projektu dr. sc. Nenad Pokos s Instituta društvenih znanosti Ivo Pilar, Alen Halilović mag. oec. i Ivana Maslov mag. psych. zajedno su došli do zaključka kako su braniteljske zadruge i udruge prepoznate kao jedne od ključnih organizacija koje mogu aktivno doprinijeti razvoju društvenih inovacija koje će izravno utjecati na zapošljavanje ranjivih skupina u koje spadaju hrvatski branitelji i stradalnici Domovinskog rata. Jedan od ključnih prijedloga je transformacija braniteljskih zadruga u društvena poduzeća čime će se omogućiti prilika za održivo poslovanje, mogućnost zapošljavanja mladih kadrova te reinvesticiju profita u razvoj lokalne zajednice s ciljem pružanja jednakih mogućnosti hrvatskim braniteljima i stradalnicima Domovinskog rata te članovima njihovih obitelji.

Najveće prepreke poslovanju društvenih poduzetnika su nedostatak financijskog kapitala, ali i manjak poslovnih vještina društvenih poduzetnika te slaba javna vidljivost društvenog poduzetništva, kao i nedostatak svijesti o društvenom poduzetništvu kao poslovanju koje uz ekonomsku stvara i dodatnu društvenu vrijednost (zapošljavanje ranjivih skupina, pružanje socijalnih usluga, ekološka održivost). Rješenje ovakvom problemu nazire se kroz razvoj mreže potpornih servisa (isto je moguće provesti i kroz tematske mreže koje rade s ciljanom skupinom hrvatskih branitelja i stradalnika Domovinskog rata te članova njihovih obitelji) koji mogu pružiti potrebne informacije, omogućiti edukacije i stvaranje potrebnih vještina te razmjenu iskustava dobre prakse. Također se predlaže stvaranje posebnih razvojnih fondova kao specifičnih izvora financiranja.

Svoje viđenje na temu iznio je i razvojačeni branitelj poduzetnik Stjepan Horvat koji zapošljava hrvatske branitelje, zatim Mirjana Jerebić, predstavnik gradskog društva crvenog križa Ludbreg te Branka Šaško, ravnateljica područnog ureda HZZ Varaždin. Organizatori ovim putem još jednom zahvaljuju svim hrvatskim braniteljima s područja Varaždinske županije koji su izdvojili svoje vrijeme kako bi sudjelovali u anketnim istraživanjima i fokus grupama te vlastitim relevantnim prijedlozima izraziti mišljenje o izradenim smjernicama.

Dr.sc. Nenad Pokos, Institut društvenih znanosti Ivo Pilar

Rezultati istraživanja

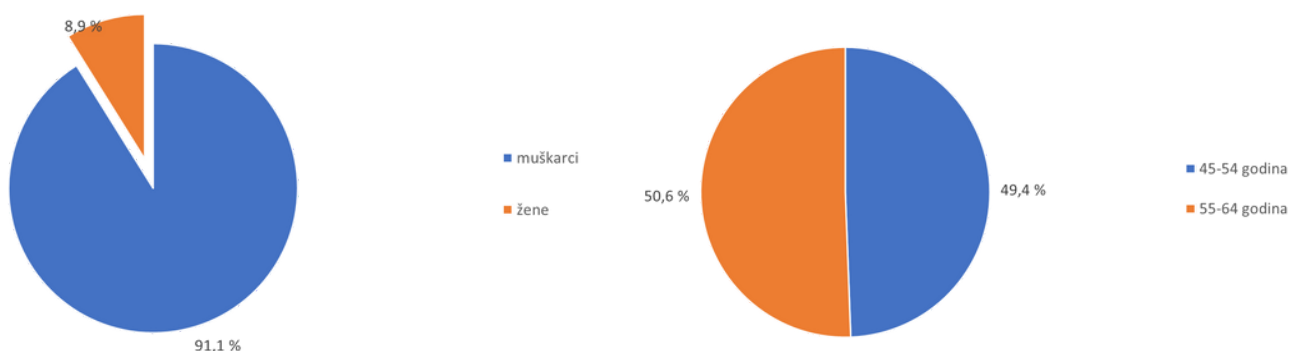
Radna aktivnost branitelja: iskustva i stavovi o mjerama na tržištu rada

Suradnici s Instituta društvenih znanosti Ivo Pilar prof. dr. sc. Nenad Pokos i dr. sc. Geran Marko Miletić proveli su znanstveno istraživanje pod nazivom "Aspekti radne (ne)aktivnosti branitelja". U navedenom istraživanju, koje je rezultiralo znanstvenim člankom "Radna aktivnost branitelja: iskustva i stavovi o mjerama na tržištu rada" analizirala se radna aktivnost i položaj na tržištu rada hrvatskih branitelja Domovinskog rata u dobi od 45 do 64 godina. Na temelju 798 ispunjenih anketnih upitnika branitelja iz pet županija i Grada Zagreba proizašlo je da je 54,8% branitelja radno aktivno dok ih je 43,9% umirovljeno.

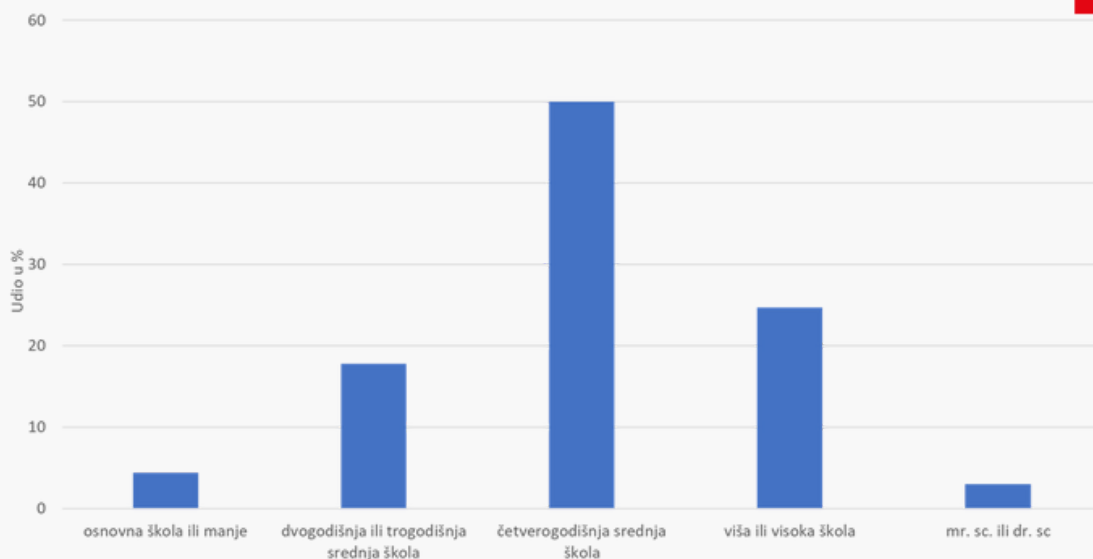
Polazeći od pretpostavke da je uključenost hrvatskih branitelja na tržište rada jedno od uporišta njihove uspješne socijalne reintegracije u mirnodopske životne uvjete, a samim time i kvalitete života, u radu je usredotočenost bila na obilježja radne aktivnosti hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata. Konkretno, cilj provedene analize bio je utvrditi razinu radne aktivnosti među braniteljima iz Domovinskog rata te doznati u kojoj mjeri su akcije usmjerene na njihovu i brže uključivanje na tržište rada doprle do krajnjih korisnika. Što se tiče omjera radne aktivnosti i neaktivnosti kod anketiranih branitelja, nalazi analize sugeriraju da je još uvijek više onih koji sudjeluju na tržištu rada. Preciznije, u navedenom uzorku omjer je bio 55% prema 45% u korist radno aktivnog kontingenta. Pritom u radno aktivnom kontingentu uz relativno malen udio anketiranih branitelja koji traže posao dominiraju oni zaposleni.

Analizirajući pak uspješnost realizacije akcija usmjerenih na uključivanje hrvatskih branitelja na tržište rada, jedan od glavnih nalaza upućuje na nedovoljnu informiranost zainteresirane javnosti o mjerama za poboljšanje njihova statusa. Naime, oko 70% ispitanika nije bilo upoznato s postojanjem poticaja za zapošljavanje ili samozapošljavanje branitelja, a njih oko 63% nije bilo upoznato s mogućnošću rada uz mirovinu. Ocjenjujući učinak akcija važno je istaknuti da je, gledajući sumarno, barem u jednu od tri promatrane mjere bilo uključeno oko 20% ispitanika. Pritom je omjer korisnika pojedinačnih mjera podjednak, oko 8% ispitanika koristi mogućnost rada uz mirovinu, oko 9% koristilo je neki od poticaja za zapošljavanje ili samozapošljavanje, a njih oko 8% neku od mjere stručnog osposobljavanja, odnosno poticanja obrazovanja branitelja iz Domovinskog rata. Pri donošenju novih propisa ili akata vezanih za braniteljsku populaciju pozornost bi trebalo usmjeriti na oko 5% braniteljske populacije koja nema nikakve prihode ili živi od povremene potpore drugih te od socijalne naknade.

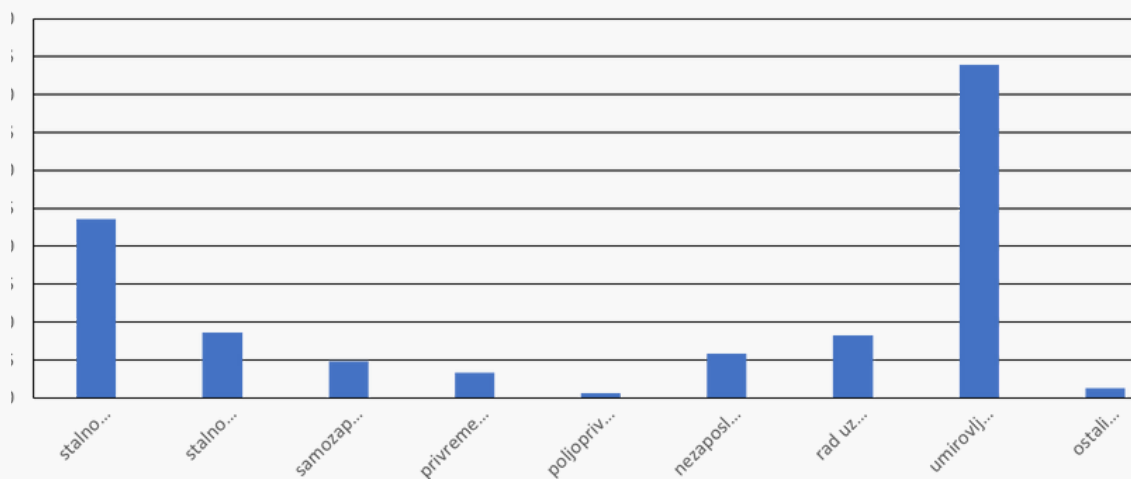
Sastav anketiranih branitelja po spolu i dobi

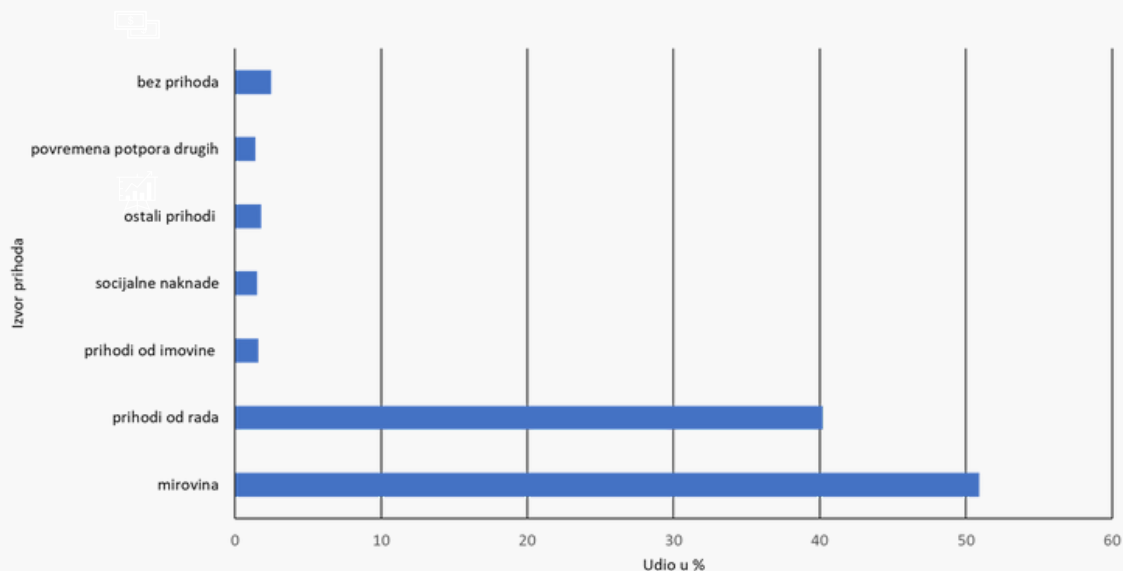
Sastav anketiranih branitelja po razini završenog obrazovanja

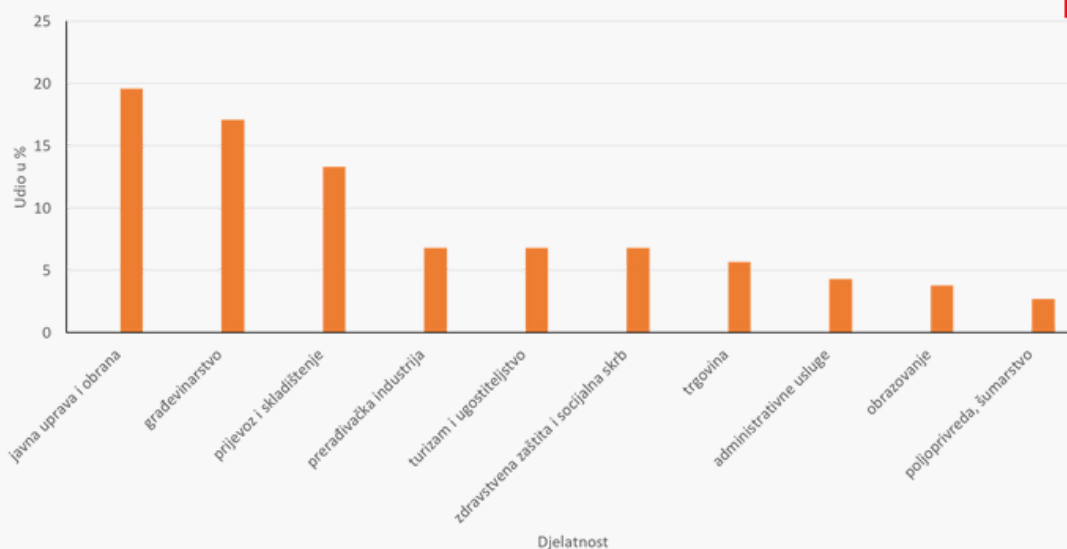
Sastav anketiranih branitelja po razini završenog obrazovanja

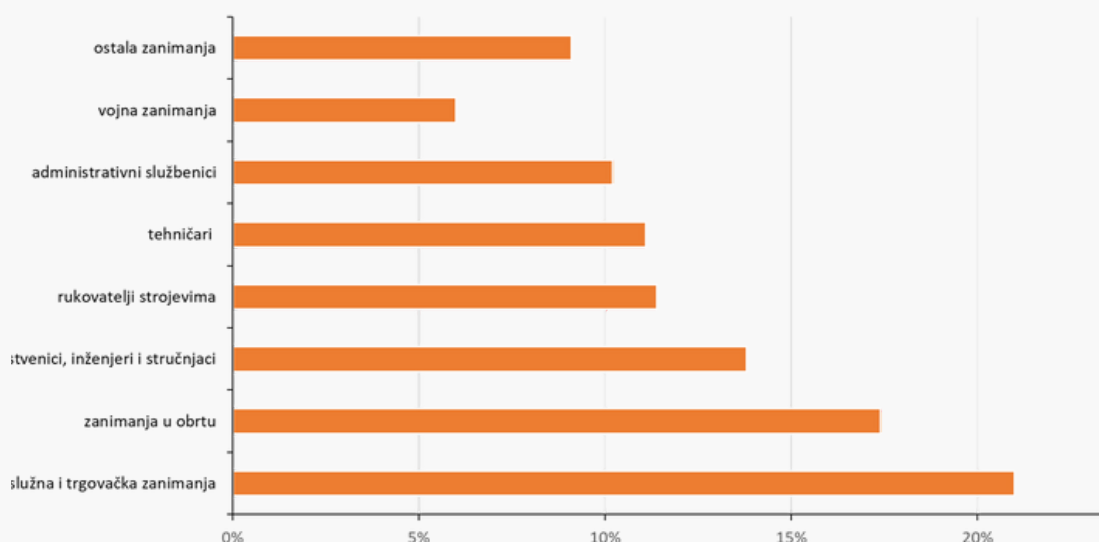
Glavni izvori prihoda anketiranih branitelja

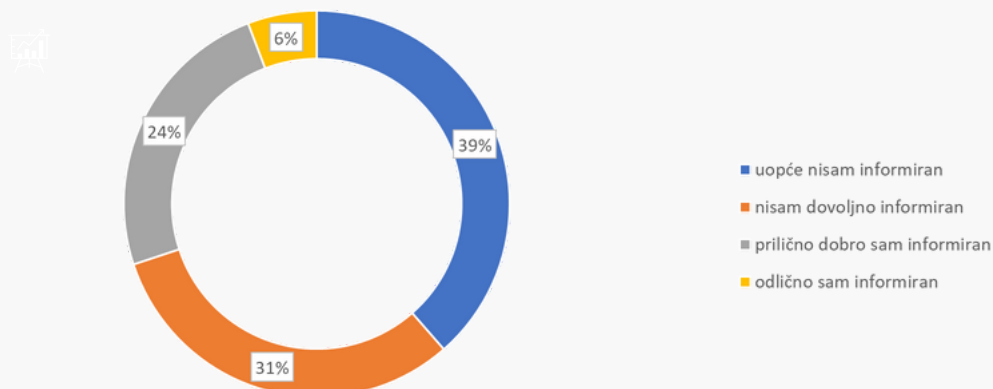
Djelatnost poslovnog subjekta u kojoj su zaposleni anketirani branitelji

Sastav anketiranih branitelja po razini završenog obrazovanja

Informiranost o programima Ministarstva branitelja namijenjena zapošljavanju i samozapošljavanju branitelja

Smjernice - Radna (ne)aktivnost hrvatskih branitelja i uključenost u društveno poduzetništvo

Jedan od ključnih faktora za kvalitetu življenja pojedinca jest radna aktivnost jer rad omogućuje, ne samo financijsku sigurnost i resurse potrebne za življenje, već i zadovoljenje ljudske potreba za društvom, poštovanjem i samoaktualizacijom (samoostvarenjem). Podaci istraživanja o radnoj aktivnosti hrvatskih branitelja ruše učestale stereotipe o braniteljima kao skupini koja živi od visokih socijalnih primanja na račun ostatka stanovništva Hrvatske. Isti podaci upućuju da u braniteljskoj populaciji postoji znatan udio ljudi koji su još uvijek radno aktivni i imaju mogućnosti za uključivanje u programe za poticanje i razvoj društvenog poduzetništva.

Naglasak je stavljen na društveno poduzetništvo jer su društvena poduzeća prepoznata kao inovativne organizacije koje pronalaze adekvatna rješenja za različite društvene probleme i potrebe, a održivi razvoj koji neće štetiti budućim generacijama ili planeti Zemlji ključan je za očuvanje društva. Vodeći se tom misijom nastala je Strategija razvoja društvenog poduzetništva u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2015. do 2020. godine čije su mjere i aktivnosti uključene su u Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020. Europskog socijalnog fonda (ESF), a iznos sredstava koji je na raspolaganju za provedbu strategije iznosi oko 37,6 milijuna eura.

Budući da društveno poduzetništvo ne uključuje samo financijske ciljeve poslovanja, već i društveni utjecaj, vuče za sobom komplikacije poput potrebe za sveobuhvatnim potpornim sustavima i složenim sustavom mjerenja postignuća ciljeva jer je puno teže mjeriti utjecaj na društvo nego izračunati profit i dobit poduzeća. Zato pri planiranju razvoja društvenog poduzetništva treba pomno isplanirati korake i pri tome uvažiti specifičnosti vezane uz društveno poduzetništvo opisane u smjernicama za razvoj javnih politika. Istovremeno treba uzeti u obzir i specifičnosti braniteljske populacije koja je svojim doprinosom i žrtvom zaslužila biti ciljana skupina razvoja društvenog poduzetništva kako bi kroz radnu aktivnost povećali kvalitetu življenja hrvatskih branitelja, istovremeno povećavajući kvalitetu društva u kojem živimo. Neki od faktora izneseni su u ovom dokumentu kao smjernice za razvoj javnih politika te mogu poslužiti kao početna točka u razvoju društvenog poduzetništva među hrvatskim braniteljima i stradalnicima iz Domovinskog rata te članova njihovih obitelji.

SD Zagreb

Na Hrvatskom katoličkom sveučilištu, 2. veljače 2023. godine, održan je peti strukturirani dijalog Tematske mreže-branitelji, na temu "Javno mnijenje Hrvatske o braniteljima – slike kreirane kroz medije". U ime organizatora obratili su se prof. dr. sc. Željko Tanjić, rektor Hrvatskog katoličkog sveučilišta, Siniša Troha, predsjednik Zbora udruga veterana hrvatskih gardijskih postrojbi, Siniša Vinković, potpredsjednik Udruge branitelja Domovinskog rata INA-Naftaplina "KVIN" te Lina Lena Soukup, načelnica Samostalnog sektora za strateško planiranje i EU projekte Ministarstva hrvatskih branitelja.

Rezultate istraživanja pod nazivom "Analiza medija o hrvatskim braniteljima u razdoblju od 2010. do 2020. godine" iznijela je doc. dr. sc. Mateja Plenković, koje je provela s timom od još četvero znanstvenika s Odjela za sociologiju Hrvatskog katoličkog sveučilišta: doc. dr. sc. Miriam Mary Brgles (voditeljicom istraživanja), prof. dr. sc. Gordanom Črpićem, prof. dr. sc. Rokom Mišetićem i doc. dr. sc. Josipom Ježovitom te izv. prof. dr. sc. Ivanom Balabanićem s Odjela za sociologiju Fakulteta hrvatskih studija. Opći je cilj istraživanja bio dobiti uvid u obrasce medijskog izvještavanja o hrvatskim braniteljima. Istraživanje se provodilo tijekom 2021. i 2022. godine. Korištena je metoda analize sadržaja, a istraživanjem je obuhvaćeno razdoblje od 1. siječnja 2010. godine do 31. prosinca 2020. godine. Sadržaji su objavljeni u pet tiskanih medija i jedanaest internetskih portala. Jedinica analize bio je medijski prilog u kojemu su hrvatski branitelji glavna sadržajna tema. Ukupno je analizirano 11849 medijskih priloga, a najčešće vrste analiziranih priloga su vijest i izvještaj s terena. Prvi rezultati istraživanja bit će objavljeni u znanstvenom članku u časopisu Media, Culture and Public Relations.

Antun Plenković, sveučilišni specijalist politologije s Instituta društvenih znanosti Ivo Pilar, predstavio je rezultate znanstvenog istraživanja "Istraživanje javnog mnijenja o braniteljskoj populaciji na prigodnom uzorku" koje je proveo s kolegama dr. sc. Vladom Šakićem i Stankom Rihtarom dipl. psych.

Javno raspoloženje prema ratnim veteranima u mnogim je slučajevima disonantno. S jedne strane, oni su poštovani, tretirani kao heroji i vrijedni članovi društva, s druge marginalizirani. Samim time ni stigmatizacija nije rijetka. Rezultati istraživanja pokazuju da je zadovoljstvo branitelja osobnim životom visoko unatoč značajnim vanjskim opterećenjima. Može se zaključiti da to zadovoljstvo ima dovoljan kompenzacijski učinak u odnosu na djelovanje društvenih i institucionalnih čimbenika koji izazivaju nezadovoljstvo branitelja. To se međutim ne odnosi na cijelu populaciju. Iako u manjem postotku, kod mnogih branitelja kompenzacijski učinak iz osobnih života izostaje zbog čega ostaju bez oslonca na osobnoj i institucionalnoj razini. To bitno narušava njihove odnose s okolinom i utječe na njihovu osobnu i društvenu disfunkcionalnost, rekao je Plenković.

Analiza medija o hrvatskim braniteljima u razdoblju od 2010. do 2020. godine

Opći cilj istraživanja je dobiti uvid u obrasce medijskog izvještavanja o hrvatskim braniteljima, dok su specificirani ciljevi:

- definirati središnja tematska područja i kontekste s kojima se povezuju hrvatski branitelji (ekonomski status hrvatskih branitelja, socijalna uključenost hrvatskih branitelja, odnos branitelja i političkih struktura, odnos branitelja i nacionalnih manjina, život obitelji poginulih branitelja, itd.);
- definirati s kojim se događajima i pojavama povezuje branitelje (prosvjedi, nasilje, specificirane "privilegije", proslave, obilježavanje godišnjica ratnih pobjeda ili stradanja, teška životna situacija pojedinog branitelja, itd.);
- utvrditi koji akteri iz političkog i javnog života najčešće govore o braniteljskoj populaciji te kakve vrijednosne sudove iznose prema braniteljima;
- utvrditi kakvi se vrijednosni sudovi (eksplicitno i implicitno) kroz medijske tekstove iznose prema braniteljskoj populaciji i na koje se načine iznose stavovi (uvrede, argumentirana kritika, pohvale, itd.);
- utvrditi obrasce iznošenja vrijednosnih sudova i stvaranja slike o hrvatskim braniteljima (kroz tekst, naslove priloga, podnaslove, prenošenje izjava, itd.).

Vremenski okvir i metoda

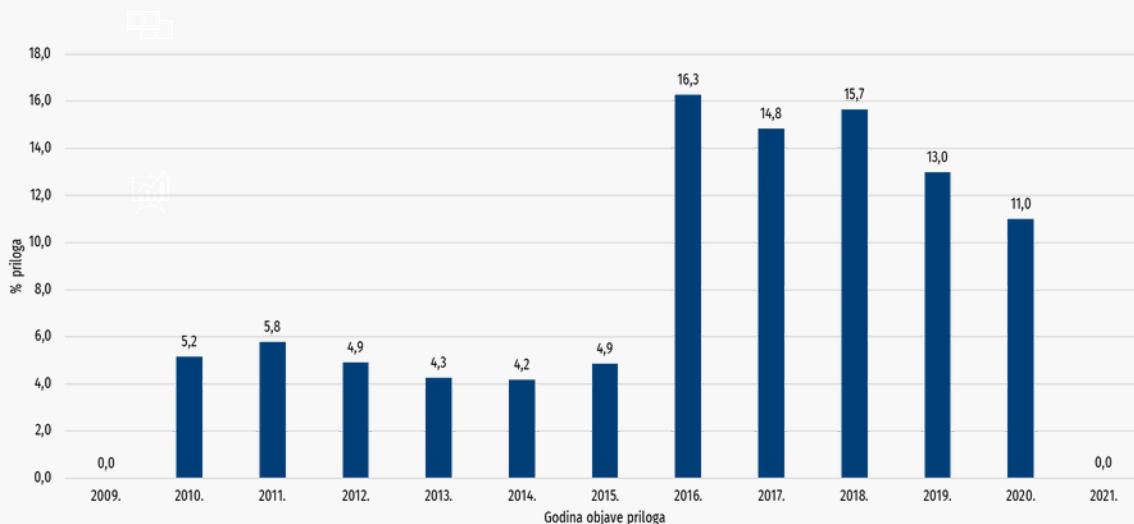
Istraživanje se provodilo od rujna 2021. godine do lipnja 2022. godine, istraživanjem je obuhvaćeno:

a) razdoblje od 1. siječnja 2010. godine do 31. prosinca 2020. godine za tiskane medije: 24 sata, Jutarnji list, Novi list, Slobodna Dalmacija i Večernji list

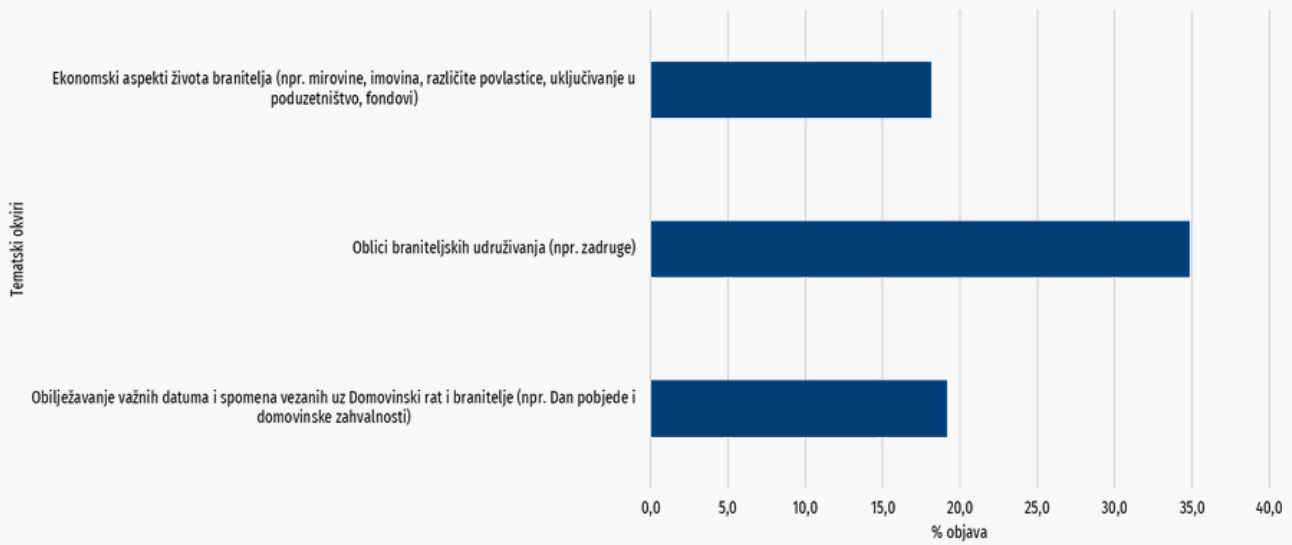
b) razdoblje od 1. siječnja 2016. godine do 31. prosinca 2020. godine za internetske portale: 24 sata.hr, H-Alter.org, Index.hr, Jutarnji.hr, Narod.hr, Net.hr, Novilist.hr, Portalnovosti.com, Slobodna.hr, Tportal.hr i Vecernji.hr

Analizirano je 11 849 medijskih priloga. Prilozi odabrani iz baze podataka agencije Media net d.o.o., koristeći ključne pojmove: branitelji, braniteljska udruga, braniteljska zadruga, udruga branitelja, udruga hrvatskih branitelja, udruga hrvatskih dragovoljaca, udruga dragovoljaca domovinskog rata, udruga dragovoljaca i veterana i HVIDRA.

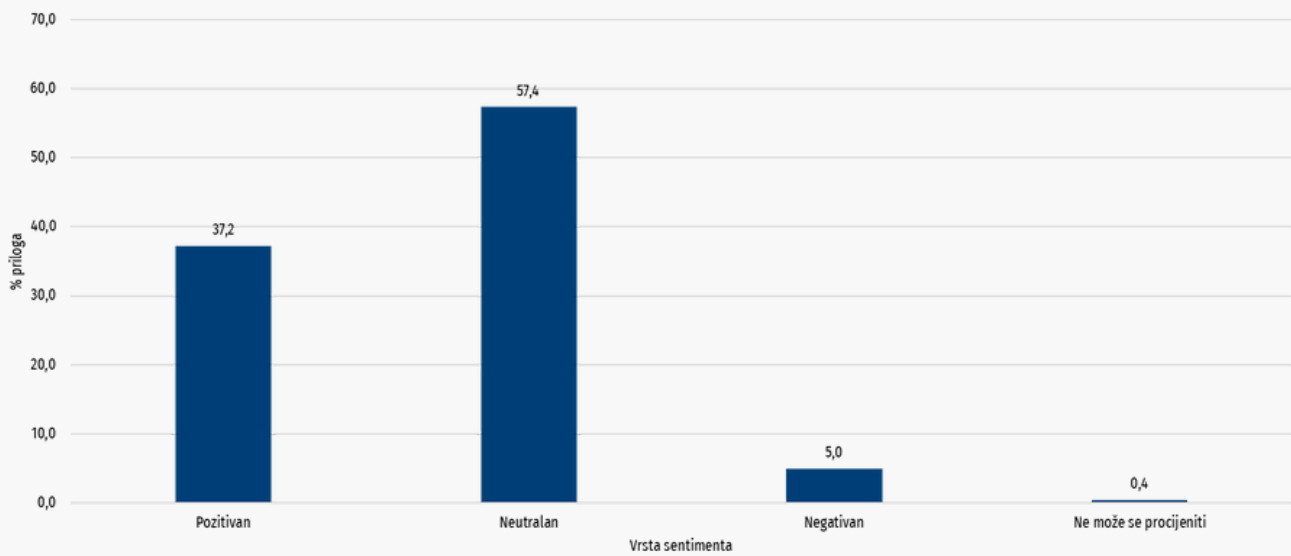
Karakteristike analiziranih priloga

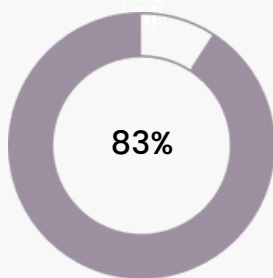
Najzastupljeniji tematski okviri

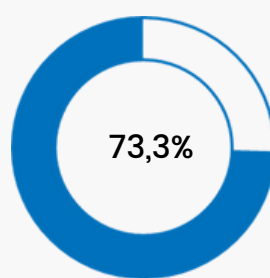
Sentiment medijskog priloga

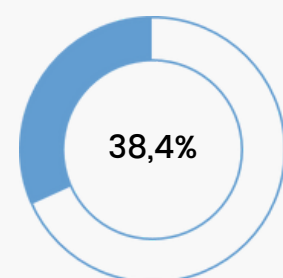
Tko iznosi pozitivne sudove?

Političari

Branitelji

Novinari

Analiza medijskih sadržaja o hrvatskim braniteljima na internetskim portalima

Istraživanje medijskih sadržaja o hrvatskim braniteljima na internetskim portalima provedeno je u prvoj dionici projekta “Analiza društvenih faktora koji utječu na kvalitetu života braniteljske populacije – smjernice za budućnost” tijekom 2021. i 2022. godine. Cilj istraživanja bio je ustanoviti koji društveni akteri imaju mogućnost iznošenja stavova i mišljenja o braniteljskoj populaciji u digitalnoj javnoj sferi te analizirati glavne obrasce sudova koje iznose kao i učinak takve javne komunikacije na socijalnu konstrukciju mišljenja i stavova o braniteljskoj populaciji. Istraživanje je provedeno metodom analize sadržaja, a teorijski utemeljeno u modelu javnih arena. Analizirali su se sadržaji objavljeni na jedanaest internetskih portala u razdoblju od 1. siječnja 2016. godine do 31. prosinca 2020. godine. Rezultati su pokazali da su političari na vlasti dominantni akteri koji najčešće govore o braniteljima i 88,3% njihovih sudova bilo je pozitivno intonirano. Sami branitelji su na trećem mjestu, nakon skupine novinara, što ukazuje na dobru poziciju branitelja u javnoj areni. Također, u većini (84,7%) analiziranih elektroničkih publikacija pronađeni su eksplicitni vrijednosni sudovi aktera prema braniteljima, čime se potvrdio visok socijalni i politički kapital te skupine. Od analiziranih skupina povezanih s braniteljima (pojedinaac, obitelj, branitelji...) najviše se komentiralo “branitelje općenito” (61,5%), iz čega zaključujemo da se o braniteljima u medijskom prostoru govori kao o svojevrsnom fenomenu, a manje kao o heterogenoj društvenoj skupini unutar koje različiti pojedinci i skupine imaju specifične probleme i potrebe, što pokazuje da ti specifični problemi branitelja nisu dobili prostor unutar javne medijske arene te se putem mreže operativaca (političara na vlasti) nisu mogli prenijeti ni u druge javne arene, poput političke, koja ima moć poboljšati socijalni status braniteljske populacije.

Znanstveni članak možete pročitati na poveznici:
<https://hrcak.srce.hr/file/429120>

Istraživanje javnog mnijenja o braniteljskoj populaciji na prigodnom uzorku

Prvi cilj istraživanja bio je utvrditi u kojoj su mjeri javno kreirane slike (od pozitivnih do negativnih) prihvaćene (internalizirane) među samim braniteljima, tj. ugrađeni u način na koji vide svoju populaciju kao cjelinu. Drugi cilj bio je provjeriti koliko razina slaganja s ovako kreiranim slikama u javnosti utječe na zadovoljstvo životom branitelja. Istraživanje je provedeno putem online ankete (studenj 2021. – veljača 2022.). Anketa je provedena među 749 hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata (1991.–1995.), a sukladno ciljevima istraživanja pitanja su se odnosila na mjere u kojima su branitelji preuzeli pozitivne i negativne slike o svojoj populaciji te stupnjeve utjecaja kreiranih slika na njihove živote. Abraham Maslow – hijerarhija potreba: osobni odnosi zapravo zadovoljavaju dvije temeljne potrebe i imaju dvije funkcije: potrebu za ljubavlju i pripadanjem (intimna funkcija) i potrebu za sigurnošću i perspektivom (socioekonomska funkcija). Ovo istraživanje pokazalo je da je zadovoljstvo branitelja osobnim životom visoko unatoč značajnim vanjskim opterećenjima. Drugim riječima može se zaključiti da to zadovoljstvo ima dovoljan kompenzacijski učinak u odnosu na djelovanje društvenih i institucionalnih čimbenika koji izazivaju nezadovoljstvo branitelja.

Prevenција negativnog i neutemeljenog stigmatiziranja braniteljske populacije, prvenstveno u dijelu medijske, institucionalne i političke javnosti koji, sukladno teorijskim i empirijskim pokazateljima vanjsku stigmju pretvaraju na osobnoj razini u internaliziranu stigmju i imaju posljedice u dijelu braniteljske populacije na njihovu osobnu i društvenu dobrobit. Lociranje dijela braniteljske populacije koja u osobnim životima ne pronalazi dovoljan kompenzacijski učinak za posljedice vanjskog negativnog djelovanja, što bitno utječe na kvalitetu njihovog življenja, te organizaciju i pružanje institucionalne potpore kako bi se prevenirale i umanjivale negativne posljedice takvog stanja.

Znanstveni članak

Imidž u javnosti i subjektivna dobrobit hrvatskih branitelja

Javno raspoloženje prema ratnim veteranima u mnogim je slučajevima kontroverzno. S jedne su strane poštovani, tretirani kao heroji i vrijedni članovi društva, a njihove su ratne zasluge materijalno, društveno i simbolički obeštećene. S druge strane, često su marginalizirani, pri čemu ni njihovo stigmatiziranje nije rijetko: najčešće je povezano sa psihičkim posljedicama ratnih trauma, ali i s pretpostavljenim dvojbenim motivima za pristupanje vojnim snagama (poput poboljšanja socijalnog i materijalnog statusa, poremećene osobnosti i slično). Poznato je da se samostigmatizacija teško se podnosi, pa javno kreirane negativne slike, ako se pretjeruje, mogu imati posebno teške posljedice na živote branitelja. Kako bi se odgovorilo na to pitanje, internetskom anketom provedenom sa 749 hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata (1991.–1995.) nastojalo se odgovoriti na dva cilja: prvo, ispitati u kojoj su mjeri branitelji preuzeli pozitivne i negativne slike o svojoj populaciji; drugo, utvrditi koliko je to povezano s njihovom subjektivnom dobrobiti. Rezultati su pokazali da su gotovo svi branitelji svjesni i ističu svoje zasluge, ali su dijelom prihvatili i negativne poglede na svoj status. Osim toga, pokazalo se da spomenuta braniteljska problematika nije povezana ili da je samo marginalno povezana s njihovom subjektivnom dobrobiti. Nalazi se tumačenje u širem kontekstu, uzimajući u obzir fenomen osobne kompenzacije javnih (makrosocijalnih) deficita, tipičan za tranzicijska društva.

Znanstveni članak možete pročitati na poveznici:

https://www.pilar.hr/wp-content/uploads/2023/04/CasPil-32_9.pdf

Smjernice - Medijska slika o hrvatskim braniteljima

Negativna medijska slika može doprinijeti stigmatizaciji i diskriminaciji hrvatskih branitelja što negativno utječe na njihovu društvenu reintegraciju i kvalitetu života uslijed manjka institucionalne podrške. S druge strane, pozitivna medijska slika može pomoći u podizanju svijesti o ulozi branitelja u stvaranju i očuvanju nacionalne sigurnosti, promicanju njihove socijalne uključenosti i osiguranju dostupnosti odgovarajućih socijalnih i zdravstvenih usluga za branitelje i članove njihovih obitelji.

Analiza medijskih sadržaja o hrvatskim braniteljima u razdoblju od 2010. do 2020. godine pokazuje da je više od polovice objava usmjereno na sadašnje događaje i procese, dok samo 2,2% objava ima fokus na budućnost. Potrebno je provoditi projekte koji će prikazati buduće planove i programe usmjerene na hrvatske branitelje kako bi se pojačao osjećaj sigurnosti i zbrinutosti što će poboljšati kvalitetu življenja hrvatskih branitelja. Također je važno fokusirati se na pozitivne primjere i priče o hrvatskim braniteljima koji su se uspješno reintegrirali u društvo nakon rata te nastavili davati značajan društveni doprinos kako bi se izbjegli stereotipi i negativni prikazi u medijima koji mogu utjecati na nerealno negativan doživljaj branitelja u općoj populaciji.

Uz edukaciju branitelja i članova njihovih obitelji o medijima i njihovom utjecaju na percepciju i stavove drugih ljudi, važno je educirati medijske djelatnike o Domovinskom ratu i hrvatskim braniteljima kako bi se smanjila mogućnost stvaranja stereotipa i negativnih prikaza u medijima te pogrešnih interpretacija činjenica o Domovinskom ratu. Smjernice za novinarsko izvještavanje o hrvatskim braniteljima potrebno je jasno definirati i učiniti javno dostupnim kako bi svi mogli imati pristup ključnim informacijama jer ponekad medijske objave naprave štetu uslijed neznanja autora i urednika, a ne zbog loše namjere. Istovremeno je potrebno provesti edukaciju o specifičnim problemima s kojima se susreću branitelji kao što su zdravstveni problemi ili problemi sa zapošljavanjem kako bismo potaknuli empatiju i interes za pomaganje ljudima koji su nam omogućili da živimo u neovisnoj Republici Hrvatskoj.

Iako je analiza medijskih sadržaja o hrvatskim braniteljima u razdoblju od 2010. do 2020. godine pokazala dominantno pozitivan stav prema hrvatskim braniteljima, zabrinjava podatak da su negativni stavovi najučestaliji kod znanstvenika i stručnjaka (npr. liječnici). Takav podatak upozorava na potrebu za edukacijom znanstvenika i stručnjaka o njihovom utjecaju na medijsku sliku te uključivanje istih u znanstveno-istraživačke projekte usmjerene na kreiranje pozitivne slike o hrvatskim braniteljima u medijima. Dodjela nagrada za znanstvena istraživanja i medijsko izvještavanje o hrvatskim braniteljima također može potaknuti stručnjake na učestalije izvještavanje i istraživanja na temu branitelja te na kritičko razmišljanje o problemima s kojima se suočava braniteljska populacija i potencijalnim rješenjima.

Pri provođenju aktivnosti usmjerenih na kreiranje pozitivne medijske slike o braniteljskoj populaciji važno je poduzeti sve mjere za prepoznavanje i uključivanje ranjive skupine, a to su hrvatski branitelji koji trpe manjak institucionalne, ali i osobne podrške. Također, potrebno je uspostaviti sustav praćenja medijskih sadržaja o hrvatskim braniteljima kako bi se redovito prikupljale povratne informacije na temelju kojih će se ažurirati strategija i aktivnosti za kreiranje pozitivne slike o hrvatskim braniteljima u medijima.

SD Split

Zdravstvena skrb za branitelje u RH

U prostorijama Udruge veterana 4. gardijske brigade u Splitu, 2. ožujka 2023. godine, održan je šesti te ujedno i posljednji strukturirani dijalog “Zdravstvena skrb za branitelje u RH”. U ime organizatora nazočne su pozdravili Siniša Troha, predsjednik Zbora udruga veterana hrvatskih gardijskih postrojbi, Dušan Rogulja, član predsjedništva Zajednice udruga hrvatskih branitelja liječenih od posttraumatskog stresnog poremećaja Republike Hrvatske i Borislav Lapenda, predsjednik Udruge veterana 4. gardijske brigade. Ispred Ministarstva hrvatskih branitelja obratili su se prim. dr. sc. Kornelije Brkić, a predstavnici županije bili su zamjenik župana, gospodin Stipe Čogelja te pročelnik upravnog odjela za hrvatske branitelje, civilnu zaštitu i ljudska prava Splitsko-dalmatinske županije, Damir Gabrić dipl. ing. U ime Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva, sudjelovali su Anamarija Dobranić, voditeljica odjela za odabir operacija, Filip Stanković, suradnik za IKT te Domagoj Pavelić, suradnik za produkciju sadržaja.

Prijedlog smjernica za razvoj javnih politika na temu “Zdravstvena skrb hrvatskih branitelja”, temeljenih nad istraživanjima i iskustvima s terena, predstavio je savjetnik tematske mreže za zdravstvo, Stanko Šincek, mag. med. tech. naglasivši važnost preventivnih mjera, liječenja i palijativne medicine. Na smjernice se nadovezala magistrica psihologije Emilija Hlišć uz temu “Značaj društvenog sudjelovanja hrvatskih branitelja u razini kvalitete života” i navela kako su društveno sudjelovanje i uključenost značajni aspekti života uz koji se vežu osjećaji kohezije i korisnosti te snažno utječu na njegovu kvalitetu. Koordinatorica izrade smjernica i magistrica psihologije, Ivana Maslov, iznijela je prijedloge smjernica na temu dijaloga, nastale na temelju istraživanja javnog mnijenja u sklopu projekta, vezane za zdravstveno stanje hrvatskih branitelja te zdravstvenu skrb u Republici Hrvatskoj uz naglasak na to kako je poboljšati.

Predavanje o posttraumatskom stresnom poremećaju održali su specijalist psihijatar Anđelko Beg i psiholog Trpimir Jurić iznijevši definiciju, povijest te kliničku sliku bolesti od koje mnogi pripadnici ciljane populacije boluju. Nazočne su također upoznali s kriterijima za postavljanje dijagnoze, dijagnostičkim obilježjima, rizičnim i prognostičkim čimbenicima te načinima samog liječenja, dok je specijalist psihijatar Mariano Kaliterna predstavio zdravstvenu zaštitu u okviru i izvan standarda prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja, također se nadovezavši na medicinsku rehabilitaciju i oslobađanje od sudjelovanja u troškovima zdravstvene zaštite iz obveznog osiguranja za hrvatske branitelje.

Zdravstveno stanje hrvatskih branitelja

stručno istraživanje

Prema definiciji Svjetske zdravstvene organizacije, zdravlje je stanje potpunog tjelesnog, duševnog i društvenog blagostanja, a ne samo odsustvo bolesti i iznemoglosti. Moramo postati svjesni zdravlja te za njega preuzeti odgovornost, jer stara mudrost koja u današnje vrijeme postaje sve aktualnija, mnogo je bolje spriječiti bolest nego ju liječiti. U biti to je pravilo koje karakterizira preventivnu medicinu, ona nastoji otkriti razinu razlika za pojavu određenih bolesti. Sve se to postiže edukacijom, promjenom načina života i ako potrebno medicinskom intervencijom. Ulaganje u zdravlje uvijek je jeftinije od ulaganja u liječenje. Kao dio promocije zdravlja, pojedinci ili grupe ljudi se educiraju kako bi povećali kontrolu nad svojim zdravljem.

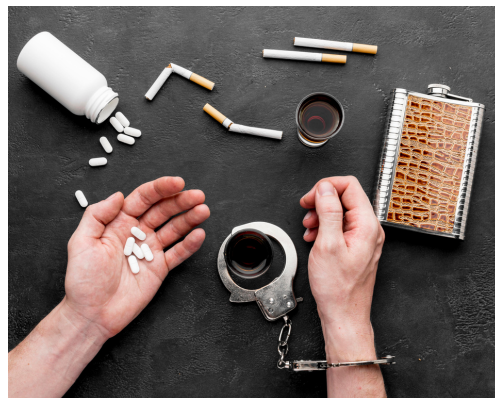
Pozitivna ili zaštitna (protektivna) ponašanja, su sva ona ponašanja koja djeluju na poboljšanje zdravlja, odnosno zaštitu od bolesti. S boljim zdravljem i bržim oporavkom od bolesti koriste se:

- fizička aktivnost
- konzumacija voća i povrća
- redovito korištenje propisanih lijekova
- redovito ispijanje vode.

Negativna ili rizična zdravstvena ponašanja imaju loš utjecaj na naše zdravlje i povećavaju vjerojatnost pojave bolesti. Istraživanjem je pronađeno više kategorija ovakvog ponašanja koji konzistentno koreliraju s povećanom morbidnošću i mortalitetom:

- prehrana s puno kalorija, masti i soli te prehrana siromašna nutrijentima
- niske razine fizičke aktivnosti i visoka razina sjedilačkog načina života
- pušenje cigareta
- zloupotreba supstanci kao što su alkohol i lijekovi.

Glavne dimenzije i indikatori kvalitete življenja:

- emocionalno blagostanje (sigurnost, sreća, ispunjenost)
- fizičko blagostanje (zdravlje, zdravstvena zaštita, prehrana, rekreacija, svakodnevne aktivnosti)
- materijalno blagostanje (financije, socio-ekonomski status, sigurnost, hrana, zaposlenje)
- međuljudski odnosi (intimnost, ljubav, podrška, podrška, prijateljstvo, obitelj)
- osobni razvoj (edukacija, vještine, svrhovite aktivnosti, napredak)
- samoodređenje (autonomija, mogućnost odabira, odlučivanje, osobna kontrola)
- društveno prihvaćanje (društveni status, uloge, prihvaćenost)
- ljudska prava (privatnost, privatno vlasništvo, društvene odgovornosti).

Rezultati stručnog istraživanja

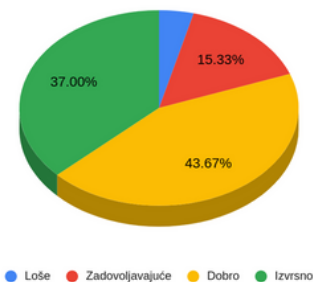
10.18 Hranim se kvalitetno i raznovrsno

10.2 Moje tjelesno zdravlje je zadovoljavajuće

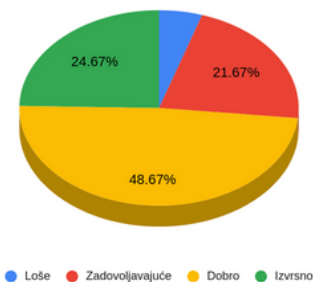
12.9 Imate dobra prijateljstva i međusobne odnose?

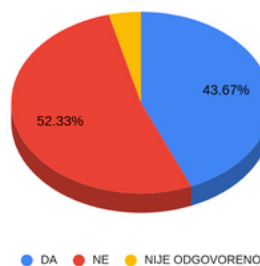
10.11 Značajni ljudi u mojoj okolini mi pružaju dovoljno ljubavi i pažnje

12.12 Koliko ste zadovoljni Vašim životom općenito?

9.1 Nameću li Vam se uznemirujuća sjećanja na događaje koje ste proživjeli na bojištu?

10.5 Sposobnost kretanja mi je zadovoljavajuća

10.15 Mogu sebi priuštiti sve što mi je neophodno

Zdravstvena skrb za branitelje u RH-smjernice za budućnost

U sklopu posljednje teme projekta "Analiza društvenih faktora koji utječu na kvalitetu života braniteljske populacije – smjernice za budućnost" pod nazivom "Zdravstvena skrb za hrvatske branitelje" provedeno je istraživanje javnog mnijenja, izrađena su dva stručna rada i "Zdravstveni vodič" namijenjen hrvatskim braniteljima i članovima njihovih obitelji, napravljen je pregled literature i primjera dobre prakse iz drugih zemalja te je u Splitu održan strukturirani dijalog kako bi se prikupljena saznanja nadopunila iskustvima s terena i izlaganjima stručnjaka te perspektivom hrvatskih branitelja i provoditelja javnih politika.

Nalazi istraživanja i iskustva stručnjaka naglašavaju važnost preventivnih zdravstvenih mjera, edukacije o zdravom načinu življenja i uključenost branitelja u društveni život. Identificirana su četiri ključna područja koja treba razvijati kako bi zdravstvena skrb za hrvatske branitelje bila što efikasnija i cjelovitija: 1) upotreba telemedicine, 2) edukacija o zdravom načinu života i prevenciji bolesti, 3) psihosocijalna podrška i skrb za mentalno zdravlje te 4) palijativna skrb hrvatskih branitelja.

Telemedicina se uvelike koristi za veterane diljem svijeta, npr. za pružanje psihosocijalne pomoći, savjetovanje i praćenje zdravstvenih parametara. Tijekom COVID pandemije primjetno je jačanje telemedicine kao zdravstvenog modela što je rezultiralo značajnim smanjenjem fizičkih posjeta hitnoj službi za 33% i povećanjem korištenja telemedicine s 14% na 58%. Implementacija telemedicine za hrvatske branitelje zahtijeva digitalizaciju zdravstvene skrbi, razvoj programa za konzultacije na daljinu, angažman stručnjaka različitih profila, promociju programa i edukaciju branitelja.

S druge strane, nužno je podići svijest među hrvatskim braniteljima i njihovim obiteljima o zdravom načinu življenja i preventivnim mjerama. Povećanje odaziva na preventivne preglede i usvajanje zdravih životnih navika presudni su faktori u prevenciji oboljenja među braniteljskom populacijom, a kako bismo to omogućili potrebno je smanjiti liste čekanja na zdravstvene usluge, organizirati edukativne programe i poticati sportska događanja uz angažman stručnjaka iz različitih područja koji mogu pružiti potporu i motivaciju za promjenu navika.

Treći skup smjernica fokusiran je na psihosocijalnu podršku i skrb za mentalno zdravlje hrvatskih branitelja, kao i njihovih obitelji. Iako diljem RH postoje regionalni centri za psihotraumu, pregled postojeće literature i uspješnih primjera iz drugih zemalja pokazuju kako najveći prostor za napredak postoji u korištenju računalnih aplikacija i interaktivnih portala te pružanju 24-satne psihosocijalne pomoći na daljinu. Svakako se potiče i nastavak provođenja projekata od strane braniteljskih udruga i ostalih neinstitucionaliziranih oblika programa fokusiranih na psihosocijalnu pomoć i dobrobit hrvatskih branitelja te članova njihovih obitelji.

Konačno, s obzirom na vrijeme proteklo od Domovinskog rata, budućnost zdravstvene skrbi za hrvatske branitelje također je bitna tema jer se mnogi suočavaju s izazovima palijativne skrbi. Međutim, trenutno stanje palijativne medicine i hospicija u Hrvatskoj ostavlja puno prostora za poboljšanje, slično kao i u drugim zemljama poput SAD-a, Australije i Velike Britanije. Prije svega je nužno procijeniti potrebe korisnika i postojeće kapacitete, prilagoditi postojeće objekte i izgraditi nove, osigurati tim stručnjaka i uključiti telemedicinu kao sredstvo podrške. Implementacija svih četiriju skupina predloženih smjernica zahtijevat će suradnju relevantnih dionika: od tijela javne uprave do zdravstvenih stručnjaka i braniteljskih udruga koje imaju ključnu ulogu u motivaciji, informiranju i uključivanju što većeg broja hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji u aktivnosti namijenjene poboljšanju zdravstvene skrbi. Također je potrebno evaluirati učinkovitost svake provedene akcije i programa kako bismo prema rezultatima evaluacije mogli (re)definirati daljnje ciljeve i akcije, a u svakom trenutku treba voditi računa da provedene aktivnosti budu dostupne u svim dijelovima Republike Hrvatske.

Društveno poduzetništvo

stručno istraživanje

Poduzeće u vlasništvu zaposlenika i/ili članova zajednice, vođeno podjednako društvenim kao i komercijalnim ciljevima, a upravljano zajednički i na demokratskim načelima. Tradicionalni odnos u kojem je rad u službi kapitala s naglaskom na povećanje dobiti iznad bilo koje druge koristi, kod društvenih poduzeća se obrće u načelo kapitala u službi rada s naglaskom na društvene, okolišne i financijske koristi.

Tko su društveni poduzetnici?

1. Socijalni/društveni poduzetnik ostvaruje ravnotežu društvenih, okolišnih i ekonomskih ciljeva poslovanja.

2. Socijalnog/društvenog poduzetnika odlikuje dobrovoljno i otvoreno članstvo te visok stupanj autonomije poslovanja.

3. Socijalni/društveni poduzetnik obavlja djelatnost proizvodnje i prometa roba, pružanja usluga ili obavlja umjetničku djelatnost kojom se ostvaruje prihod na tržištu, te koja ima povoljan utjecaj na okoliš, doprinosi unaprjeđenju razvoja lokalne zajednicu i društva u cjelini.

4. Stvara novu vrijednost i osigurava financijsku održivost tako da u trogodišnjem razdoblju poslovanja najmanje 25% prihoda planira ostvariti ili ostvaruje obavljanjem svoje poduzetničke djelatnosti, a najmanje 75% dobiti, odnosno viška prihoda ulaže u razvoj svoje djelatnosti i ostvarivanje ciljeva svojeg poslovanja.

5. Socijalnog/društvenog poduzetnika odlikuju demokratski način odlučivanja (uključenost dionika u transparentno i odgovorno upravljanje), odnosno odlučivanje nije isključivo vezano uz vlasničke udjele ili članske uloge već obuhvaća ključne dionike: radnike, članove, korisnike ili potrošače te suradničke organizacije.

Socijalni/društveni poduzetnik prati i vrednuje svoje društvene, ekonomske i okolišne učinke i utjecaj te rezultate vrednovanja koristi u planiranju svog daljnjeg poslovanja te vodi računa o njihovu poboljšanju/povećanju.

Stručna istraživanja

Zdravstveno stanje branitelja

U istraživanju sudjelovalo 300 ispitanika, 271 muškaraca (90,33%), 29 žena (9,57%). Status branitelja ima 99% ispitanika.

Društveno poduzetništvo

U istraživanju sudjelovalo 300 ispitanika, 84 % ispitanika hrvatskih branitelja izjavili da se nikad nisu bavili društvenim poduzetništvom.

Istraživanje provedeno na području 6 županija: Ličko-senjske, Splitsko-dalmatinske, Varaždinske, Vukovarsko-srijemske, Zadarske županije te Grada Zagreba.

Istraživanje provedeno na području 6 županija: Ličko-senjske, Splitsko-dalmatinske, Varaždinske, Vukovarsko-srijemske, Zadarske županije te Grada Zagreba.

Prijedlog smjernica

- sustavno praćenje zdravstvenog statusa kroz organizaciju sistematskih liječničkih pregleda u organizaciji Ministarstva hrvatskih branitelja

Prijedlog smjernica

- povećati financijsku potporu projektima društvenog poduzetništva
- unaprijediti poduzetničke vještine i informirati ciljano skupinu

- kontinuirano praćenje psihosocijalnog statusa – proširiti zadaće županijskih centara za psihosocijalnu pomoć koje bi skrbile o ciljanoj populaciji
- razvoj institucionalne i izvaninstitucionalne mreže potpore

- ojačati kapacitete braniteljskih udruga i zadruga
- poticati transformaciju prema društveno poduzetničkim idejama
- umrežavati postojeće i nove društvene poduzetnike

- senzibilizacija društva za braniteljsku populaciju; upoznavanje javnosti s problemima i poteškoćama braniteljske populacije kao i sekundarne viktimizacije kroz javne tribine i seminare poradi bolje integracije branitelje

- razviti sustav potpornih servisa za društvene poduzetnike koji će pružiti potrebne informacije i edukacije te razmjenu iskustva dobre prakse
- omogućiti ciljanoj skupini novi način pozitivnog utjecaja na zajednicu

Analiza društvenih utjecaja

Tri najpoznatije metodologije analize društvenog utjecaja u svijetu su sljedeće:

1. Društveni povrat ulaganja (Social Return on Investment – SROI),
2. Društveno odgovorno računovodstvo i revizija (Social Accounting and Audit),
3. Društveno uravnoteženi rezultati (Social balanced scorecards).

Uz navedene, postoje brojni drugi alati i metode, pri čemu odabir ovisi o vrsti organizacije koja želi mjeriti društveni utjecaj, djelatnosti kojom se organizacija bavi, veličini organizacije itd. Metodologija koja se koristila u ovome projektu je jedinstvena te u potpunosti prilagođena potrebama Korisnika i Partnera.

Procesi mjerenja društvenog utjecaja obuhvatio je:

MAPIRANJE NAČINA UTJECAJA

- definiranje egzaktnih podataka koji se prikupljaju za svako zasebno područje
- definiranje podataka koje se koristilo za usporedbu (referentni podaci)

ODREĐIVANJE DJELOKRUGA I IDENTIFICIRANJE KLJUČNIH DIONIKA

- definiranje profila ispitanika
- osiguravanje heterogenosti skupina i relevantnosti u odnosu na područje analize

EVIDENTIRANJE ULAZNIH PODATAKA

- izrada sadržaja i provedbu anketa za pojedinačno prikupljanje podataka
- izrada sadržaja i provedbu fokus grupa za skupno prikupljanje podataka

UTVRĐIVANJE STUPNJA UTJECAJA

- izrada izvještaja s ciljem maksimizacije učinkovitosti ulaganja predviđenih resursa

Što se tiče glavnog dijela procesa – evidentiranja ulaznih podataka – pojedinačno anketiranje služilo je kvantitativnom prikupljanju podataka, dok su se fokus grupe koristile kao metoda za kvalitativno istraživanje i provodile u formi profesionalno moderirane diskusije na temelju unaprijed zadanog “vodiča”.

Ispunjavanjem anketa i sudjelovanjem na fokus grupama sudionici su davali mišljenje o sljedećim pitanjima:

- Opće mišljenje o intervenciji,
- Utjecaj intervencije na život braniteljima,
- Ocjena učinka teme na poboljšanje kvalitete života,
- Prijedlozi za izmjene ili nadopune intervencija.

Fokus grupe

Što su fokus grupe i koji su glavni ciljevi?

Fokus grupe su jedna od najčešće korištenih kvalitativnih metoda za prikupljanje podataka u kojima stručnjak iz određenog područja diskutira o određenoj temi s drugim sudionicima koji su ujedno i ciljana skupina fokus grupe. Kao istraživačka metoda pogodna je za samostalno korištenje, ali njena valjanost raste korištenjem dodatnih izvora podataka (kao što su individualni intervjui, upitnici, opažanja itd.). Cilj svake fokus grupe je dublje spoznavanje istraživane pojave, odnosno u ovom slučaju stanje sustava za psihosocijalnu pomoć.

u fokus grupama ključna je interakcija između sudionika jer tako se ističe njihov pogled na svijet, jezik kojim se koriste u diskusiji, vjerovanja i vrijednosti o situaciji, interakcija omogućuje raspravu između sudionika, kao i ponovno procjenjivanje vlastitih mišljenja na osnovi njihovih iskustava.

Na projektu organizirano je šest fokus grupa, tri u Varaždinu, te u Gospiću, Zadru i Splitu.

TEMATSKÉ MREŽE
BRANITELJI

Za više informacija o korisniku:
Zbor udruge veterana hrvatskih gardijskih postrojbi, Avenija Dubrava 220,
10 000 Zagreb, 091/883-4176,
www.zuvhgp.hr, zuvhgp@gmail.com

Za više informacija o EU fondovima:
www.strukturnifondovi.hr
www.esf.hr

Sadržaj brošure isključiva je odgovornost udruge ZUV HGP.

Príredila i grafički obradila:
Marija Bevanda
Kordinator aktivnosti udruge

Tisak:
Tiskara Hepi
Pirinova 34, 10 360 Sesvete

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda